

Diverse yderligere materiale vedr. Thulesagen.

Kort om sagens gang.....	2
Uddrag af " <i>The Right to Return - Fifty years of struggle by Relocated Inughuit in Greenland</i> " af Aqqaluk Lynge.....	4
Uddrag af " <i>Retten til Thulelandet</i> " af Christian Harlang, Aqqaluk Lynge og Henrik Karl Nielsen.....	9
Klage af 28. maj 2004 til Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol.....	13
Påstandsdokument af 15. oktober 2003.....	35
Brev af 6. maj 2003 fra advokat Christian Harlang til Statsminister Anders Fogh Rasmussen vedlagt brev af 5. maj 2003	85
Brev af 27. januar 2003 fra Statsministeren til advokat Christian Harlang.....	88
Åbent brev af 22. januar 2003 fra advokat Christian Harlang til Statsministeren.....	90
Åbent brev af 23. december 2002 fra advokat Christian Harlang til Statsministeren.....	91
Brev af 11. november 2002 fra advokat Christian Harlang til Folketingets Retsudvalg vedlagt brev af 11. november 2002 til Det Udenrigspolitiske Nævn og Udenrigsministeren.....	94

Kort om sagens gang

For Østre Landsret og Højesteret virkede Christian Harlang som beskikket advokat for Thule-befolkningen.

Ved sin dom af 20. august 1999 fastslog Østre Landsret bl.a., at der var tale om et oprindeligt folk, og at dette blev tvangsflyttet i 1953.

Statens næsten 50-årige historie, som Kammeradvokaten også overfor Landsretten havde procederet på, om at befolkningen var flyttet frivilligt, blev fuldstændigt underkendt. Det fremgår som bekendt af præmisserne for Landsrettens dom, at Landsretten fandt, at der var sket et groft overgreb mod denne oprindelige nordgrønlandske polareskimobefolkning.

Under sagens gang for Højesteret, der drejede sig om dels deres ret til at vende tilbage til territoriet og dels deres krav om erstatning for fraværet af erhvervsområdet igennem ca. 50 år, havde Kammeradvokaten meddelt, at man ikke ville bestride, at der var tale om en tvangsflytning.

Højesteret skulle således lægge til grund, at befolkningen var tvangsflyttet.

Udover kravet om forhøjelsen af erstatningssummerne (kollektiv erstatning på kr. 0,5 mio. og individuelle erstatningssummer for de tvangsflyttede på gennemsnitligt kr. 17.000,-) skulle Højesteret også tage stilling til befolkningens vitale territoriale rettigheder, "the right to return", i medfør af bl.a. FN's konvention om oprindelige folks rettigheder og beskyttelse (ILO konvention nr. 169) ifølge den danske grundlov, idet der – endnu ikke – er vedtaget nogen ekspropriationslov for så vidt angår befolkningens jagt- og fangstareal.

Skal befolkningen overleve som oprindeligt folk med et bæredygtigt erhvervsgrundlag skal den nødvendigvis flytte tilbage – man kan ikke flytte fangstdyrene – og det var derfor et centralt punkt, at befolkningen fik sit areal tilbage, med mindre Folketinget vedtager en ekspropriationslov.

Højesteret fandt, at der foreligger en lovlig ekspropriation, og at der derfor ikke er ret for Thulebefolkningen til at vende tilbage til det jagt- og fangstterritorium, som er grundlaget for en økonomisk bæredygtig eksistens. (Da befolkningen blev tvangsflyttet, var området bæredygtigt.)

Højesterets afgørelse om territoriet blev i maj 2004 indbragt for Den Europæiske Menneskeretsdomstol, der afviste at behandle sagen, der siden er under tilbagevendende behandling ved FN's Racediskriminationskomité i Geneve, som typisk hvert år udtales kritik af Danmarks behandling af Thulebefolkningen.

Aqqaluk Lynge

The Right to Return

*Fifty Years of Struggle by Relocated
Inughuit in Greenland*

Complete with an English translation
of Denmark's Eastern High Court Ruling

Forlaget Atuagkat

Foreword

Writing a foreword for a book such as *The Right to Return* is a difficult task as it requires me to relive many of the painful moments my parents and I endured because of the relocation that was forced upon us when I was a boy five years of age.

However, this book is necessary and timely. The Supreme Court of Denmark will soon bring down a judgment on the fate of my people, the Inughuit. Hopefully, it will overturn the 1999 Eastern High Court's ruling that said we had no right to return, even though it found we were illegally taken from our lands and against our will.

For years, we who were exiled thought nothing could be done but to try to put the terrible event behind us, and to make a living on the new and less plentiful lands we were told to occupy. There were several individuals, however, that must be credited for helping us to understand that justice may in fact be attainable, and to stand up to those more powerful than us.

First, the research of Jens Brøsted and Mads Fægteborg in the mid-1980s and their subsequent book published in 1986 were an invaluable impetus to make us believe we may be heard after all. Our story was finally told.

Second, through the on-going efforts of the author, the Inughuit were put in touch with Christian Harlang, a Copenhagen-based legal counsel who had extensive experience in constitutional law, among other things. Upon hearing our story, Mr. Harlang became singularly dedicated to our plight. Because of Mr. Lynge and Mr. Harlang's efforts, I had the courage to form an organization, *Hingitaq 53*, which now speaks collectively on behalf of those relocated and their descendants.

Mr. Harlang believes justice is possible, and his untiring and unparalleled work in our case against the Danish Kingdom is testimony to this. Jens Brøsted's further assistance more re-

cently in helping us mount arguments on several international fronts is also deeply cherished by the Inughuit.

The cautious optimism that we now feel and the belief we now have that justice indeed may be served would not exist without the Inuit Circumpolar Conference (ICC) – the organization Aqqaluk Lynge presides over.

ICC is the human rights organization representing over 150,000 Inuit in Russia, Alaska, Canada, and Greenland. I was elected to serve as ICC's executive council member in 1998. This experience has given me a further first-hand look at what a collective and dedicated voice can achieve. I have been encouraged by the moral, financial, and organizational support that ICC has given not only to *Hingitaq 53*, but also to many other groups and individuals around the world who suffer on-going abuses similar to ours.

Uusaqqak Qujaukitsoq

Qaanaaq, Greenland
June 2002

Epilogue

It is more than their land that you take away from the people, whose Native land you take. It is their past as well, their roots and their identity. If you take away the things that they have been used to see, and will be expecting to see, you may, in a way, as well take their eyes.

A Greenlander observing the court proceedings handed the above quotation from Karen Blixen's *Out of Africa* just before I was to make my closing statement on behalf of the Inughuit who were forced to leave their land in 1953.

I feel honoured to have represented *Hingitaq 53* during the 21 days of oral hearings, which culminated in the spring of 1999. Three years earlier, I was contacted by Uusaqqak Qujaukitsoq asking for my help. When I reviewed the facts with Mr. Qujaukitsoq, among others, I felt compelled to do what I could for them. I came to immediately realize that if this small-numbered tribe did not get their land back, they would, as Karen Blixen so eloquently states in an African context, lose not only their past but also their roots and identity. They would see no longer.

The more I researched the Inughuit situation, the more I came to understand the terrible injustice that had been inflicted upon them. In fact, few other court cases that I know of had so much legitimacy. I was under the utmost conviction that my new clients were completely justified in bringing this case forward and, as such, I brought a writ of summons to the Eastern High Court on December 20, 1996.

The Court acknowledged, as did the International Labour Organisation (ILO), that the Inughuit had rights as a distinct people. Based partly on this, the Court ruled on August 20, 1999 that the Danish authorities had removed them against

their will. It was very disappointing, then, to hear the same Court rule that they did not have a right to return. I was also surprised at the meager compensation awarded to the plaintiffs. The Inughuit were also disappointed. As such, I was instructed to vigorously appeal this decision. They want their land back and they deserve it on all grounds – morally and legally. I am further honored, as are my associates, to represent them, this time before the Supreme Court of Denmark.

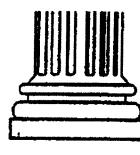
At the time of this writing, the judgment by the Supreme Court can not be expected earlier than within 2003.

I have been encouraged by the stamina and resolve of the victims, led by Uusaqqak Qujaukitsoq. I am also encouraged by those who rallied behind them, such as the Inuit Circumpolar Conference and its President, Aqqaluk Lynge. These are individuals among many others who recognized the moral injustice done to the Inughuit. I am confident that the legal system in Denmark will also understand that their moral and legal obligations on this matter have not yet been fulfilled. I am looking forward to the Supreme Court ruling that should vindicate those that are still "expecting to see".

Christian Harlang

CHRISTIAN HARLANG • AQQALUK LYNGE • HENRIK KARL NIELSEN

Retten til Thulelandet

DIKE

MIM

Efterskrift

Af Aqqaluk Lynge

Tvangsflytningen i 1953 af Inughuit-befolkningen i Uummannaq og den fornægtelse af deres kollektive ret til jagt- og fangstområderne, som oprindeligt folk, har nu i mere end 45 år været et pinefuldt, åbent sår.

Det er samtidig historien om et meget ubehageligt overgreb, ledsaget og efterfulgt af usandheder og fortierser, som den danske stat har betjent sig af. Overfor dette kom Inughuit til at stå svagt de gange efter 1953, hvor man selv gjorde forsøg på at få anerkendt sine rettigheder.

Personligt hørte jeg historien første gang, da jeg lyttede mens min far Hans Lynge, (1916-85) der var medlem af Grønlands Landsråd (1959-67) og Thules nyligt valgte repræsentant Peter Jensen (1914-93) diskutere sagen. På det tidspunkt havde far været i Thule i forbindelse med kongebesøget i 1960 og været overvældet af amerikanernes tilstedeværelse, men fortællingerne om flytningen i 1953 kastede en skygge over det idylliske billede vi vestgrønlændere normalt havde om ”det yderste nord”, Avanersuaq.

Myterne om en ”frivillig” flytning lå tungt over sagen, indtil sagen kom på Landshøvdingens bord da Fangerrådet i 1959 besluttede at kræve erstatning. Thule var sammen med Østgrønland først i 1961 blevet en ”ligeværdig” del af det øvrige Grønland ved nedlæggelsen af ”inspektoraterne” i Nord og Øst.

Sagen blev først kendt i Danmark i 1985 ved udgivelsen af Jens Brøsted og Mads Fægteborgs banebrydende bog: ”Thule – fangerfolk og militæranlæg”. Bogudgivelsen blev fulgt op med Avanersuup Kommunias genfremsættelse af Fangerrådets erstatningskrav fra 1959/60. Kommunen engagerede bistand fra daværende advokat nuværende højesteretsdommer Per Walsøe. Det dokumentationsmateriale, som Brøsted og Fægteborg bragte frem, skabte omsider offentlig interesse om sagen og håb om, at retfærdigheden måske kunne være på vej til Inughuit, når Ziegler-udvalgets rapport blev færdig. Desværre måtte vi konstatere, at sagen endnu en gang blev søgt ”fejet ind under gulvtæppet”.

Ziegler-udvalget skuffede med sin 1994-rapport ikke mindst befolkningen i Qaanaaq, som senere under statsministerens besøg i juli 1996 havde bevæget sig så langt ned i forventningsniveauet, at man tilbød denne at slutte det hele af med en undskyldning fra den danske stat, hvilket Nyrup Rasmussen afslog.

Den overvejende stemning i Qaanaaq var herefter, at problemet ikke kunne løses, men Uusaqqak Qujaukitsoq og jeg på ICC's vegne fik i efteråret 1996 kontakt med advokat Christian Harlang i København, der i 1986 havde anmeldt Brøsted og Fægteborgs bog til et juridisk tidsskrift, og som straks viste stor interesse for sagen.

Uden på forhånd at stille økonomiske krav, gennemførte han i løbet af ca. 2 måneder en grundig bearbejdning af sagens aspekter og fandt frem til de både grundlovsmaessige, privatretlige og menneskerets relevante argumenter, som ville være til rådighed, og kunne på vegne af Hingitaq 53 og de øvrige sagssøgere den 20. december 1996 indlevere stævning til berammelse ved Østre Landsret. Stævningen indeholdt krav om, at landsretten skulle sættes med tre dommere fra Vestre Landsret, hvilket der blev givet medhold i i begyndelsen af 1997.

Christian Harlang og hans medarbejder advokat Henrik Karl Nielsen fortsatte herefter sagen og foretog rejser til Thule Distrikt i foråret, sommeren og efteråret 1997, hvilket bragte nyttigt stof frem. Helt usædvanligt lykkedes det for advokaterne at overbevise de tre landsdommere om, at de måtte lade Østre Landsret sætte i Qaanaaq for at optage vidneforklaringer, der fandt sted i oktober 1997.

Det lykkedes også for advokaterne at modtage medhold fra myndighederne på kravet om fri proces, således at de forskellige omkostninger til sagen kan dækkes ind. Grundlaget for denne bevilling er den dygtigt gennemarbejdede stævning, uden hvilken man næppe var nået så langt.

Den indsats, som disse advokater har udvist, er af helt enestående generøs, juridisk kompetent og af meget indlevende art.

Det, at nogen i Danmark på denne måde har taget sig af sagen, er først og fremmest for Inughuit et stort held, men vil uden tvivl også være til lykke for det fremtidige forhold mellem Grønland og Danmark, der vil stå sig godt ved, at sagen om tvangsflytningen i 1953 og Inughuits fremtidige fangst- og jagtområder bliver løst på en ordentlig måde og så retfærdigt som muligt.

Thule - det yderste nord og Inughuit indtager en særlig plads i de fleste grønlænderes hjerter. Fortællinger om menneskene fyldt med eventyr og vovemod, beundret fordi de nåede Nordpolen før den hvide mand, de var slædekuske for.

På et freelance-job for Danmarks Radio var jeg i Thule 1978. Qaavigarsuaq (Miteq) Knud Rasmussens gamle rejsekammerat var netop død. Jeg mødte familien, som var i den nedlagte boplads, Uummannaq, for at finde en gravsten. Han havde trodset alle de militære restriktioner for at bosætte sig i Moriusaq med udsigt til Thulefjeldet. I Qaariaaq traf jeg Qujaukitsoq Qujaukitsoq og hans kone Elisabeth, som jeg interviewede. Om flytningen sagde de at det var "den store flugt" eller at de blev "smidt ud"!

Hvem kunne vide at ICC 20 år senere skulle indgå i et samarbejde med en forening fra Thule, der kalder sig "Hingitaq 53" - de udstødte - hvis formand hedder Uusaqqak Qujaukitsoq og søn af Qujaukitsoq.

*Aqqaluk Lynge
Præsident
Inuit Circumpolar Conference*

Nuuk, Februar 1999.

Voir Note explicative
See Explanatory Note
Se klagevejledningen (DK)

**COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
DEN EUROPÆISKE MENNESKERETTIGHEDSDOMSTOL**

Conseil de l'Europe – *Council of Europe - Europarådet*
Strasbourg, France - *Frankrig*

**REQUÊTE
APPLICATION
KLAGEFORMULAR**

présentée en application de l'article 34 de la Convention européenne des Droits de l'Homme,
ainsi que des articles 45 et 47 du Règlement de la Cour

*under Article 34 of the European Convention on Human Rights
and Rules 45 and 47 of the Rules of Court*

*i medfør af Artikel 34 i Menneskerettighedskonventionen
og paragrafferne 45 og 47 i Domstolens forretningsorden*

IMPORTANT: La présente requête est un document juridique et peut affecter vos droits et obligations

This application is a formal legal document and may affect your rights and obligations.

VIKTIGT: Denne klageformular er et juridisk dokument og kan få betydning for Deres rettigheder og
forpligtelser

I. LES PARTIES *THE PARTIES* SAGENS PARTER

**A. LE REQUÉRANT / LA REQUÉRANTE
THE APPLICANT
*KLAGEREN***

(Renseignements à fournir concernant le / la requérant(e) et son / sa représentant(e) éventuel(le))
(Fill in the following details of the applicant and the representative, if any)
(Udfyld nedenstående vedrørende klageren og en eventuel repræsentant)

- 1.a. NGO: **HINGITAQ-53 [OUTCASTS-1953] ON BEHALF OF THE THULE TRIBE** through chairman:
Nom de famille **QUJAUKITSOQ**..... 2. Prénom (s) **UUSAQQAK**.....
Surname / Efternavn *First name (s) / Fornavn(e)*

1.b. And 428 named individuals (including Uusaqqak Qujaukitsoq and others, see Annex c)
Sexe: masculin / féminin Sex: male / female Køn: mand/kvinde

3. Nationalité **DANISH**..... 4. Profession . **TRADITIONAL HUNTER**.....
Nationality / Nationalitet *Occupation / Stilling*

5. Date et lieu de naissance **10 February 1948** **UUMMANNAQ, THULE DISTRICT, GREENLAND**
Date and place of birth / Fødselsdato og -år samt fødested

6. Domicile**DK-3971 QAANAAQ, GREENLAND, DENMARK**
Permanent address / Fast bopæl

7. Tel. N° / *Tlf.nr.* ..(+299) **97 10 71**

8. Adresse actuelle (si différente de 6.) .
Present address (if different from 6.) / Nuværende adresse (hvis forskellig fra 6.)

9. Nom et prénom du / de la représentant(e)*.(1) **Christian HARLANG**
Name of representative / Repræsentantens navn**

10. Profession du / de la représentant(e) (1) **Advocate (H),**
Occupation of representative / Repræsentantens stilling

11. Adresse du / de la représentant(e) .
Address of representative / Repræsentantens adresse **Advokatfirma Christian Harlang, Østergade 1,
DK-1100 Copenhagen K, Denmark**

12. Tel. N° / *Tlf.nr.*(+45) **3312 2062**..... Fax N° / *Telefax nr.*(+45) **3312 2063**

B. LA HAUTE PARTIE CONTRACTANTE
THE HIGH CONTRACTING PARTY
DEN HØJE KONTRAKERENDE PART

(Indiquer ci-après le nom de l'Etat / des Etats contre le(s) quel(s) la requête est dirigée)
(Fill in the name of the State(s) against which the application is directed)
(Anfør navnet på den eller de stater klagen retter sig imod)

- ### **13.The Kingdom of DENMARK.....**

* Si le / la requérant(e) est représenté(e), joindre une procuration signée par le / la requérant(e) en faveur du / de la représentant(e).
A form of authority signed by the applicant should be submitted if a representative is appointed.
Hvis klageren benytter en repræsentant, skal der vedlægges en fuldmagt til repræsentanten, underskrevet af klageren.

II. EXPOSÉ DES FAITS

STATEMENT OF THE FACTS

REDEGØRELSE FOR SAGENS FAKTISKE OMSTÅNDIGHEDER

(Voir chapitre II de la note explicative)

(See Part II of the Explanatory Note)

(Se punkt II i vejledningen)

14.

INTRODUCTORY BACKGROUND:

The Thule Tribe or the *Inughuit* (also known as the Polar Eskimos and several other designations) and its members are the original occupants and possessors of the Northwestern part of the Greenland, known as the Thule District. The Inughuit (*plural nom.* and *gen.* of *Inughuaq*) are one of several sub-groups or tribes of the Inuit (Eskimo) peoples inhabiting arctic and sub-arctic territories from Siberia, over Alaska, Canada and in Greenland. Inughuit have a separate language form and special cultural adaptation based on their harvesting the natural resources of their high arctic environment.

By unilateral Danish decree no. 304 of 10 May 1921 the Thule District was incorporated into the Danish colonial area in Greenland and thereby under Danish sovereignty. (P.C.I.J. Ser. A/B, Fasc. 53, *Legal Status of East Greenland*, p. 15, cf. Ser. C, No. 64, p. 1539 and Lovtidende 1921,A, nr. 27, p. 1041). At the time of Danish colonization the Inughuit had for centuries been living as an organized society in their homelands and were the undisturbed and uncontested users of their hunting territory. This situation prevailed until the events forming the interferences, which are the subject of the present complaint. At no time during colonization or after has the Danish government made pretensions to have abolished or acquired traditional, indigenous land rights in the territory. A special legal regulation for the area, *The Thule Act*, was established by the Danish/ Greenlandic explorer Knud Rasmussen as proprietor of a private trading station in the District in co-operation with a so-called Hunters' Council in 1927 and adopted in 1929. The Thule Act was subsequently ratified by the competent Minister on 8 September 1931 – cf. the authority in the Governance Act for Greenland of 1925 § 45, which incorporated relevant international law. (see Annex i).

The Thule case of the present complaint refers to the establishment by agreement between Denmark and the U.S.A. of the U.S. Thule Air Base in 1951 in the centre of the hunting territory of the Inughuit - without prior consultation - and the subsequent expansion of the base and forced relocation of the central community village in 1953.

In consideration of the negative effects on the original population in 1959 & 1960 the Thule Hunters' Council raised a claim for compensation for the losses incurred. The claim was never acted on by the Danish state authorities, but was restated in 1985 by the municipality after publication of a monograph revealing part of the military secrets leading to relocation.

A government appointed Review Committee (1987-1995) failed to provide a satisfactory record of the events; and the matter was therefore submitted to the courts. On August 20, 1999 the Eastern Division of the High Court found in part for the Inughuit, but failed to resolve claims based on collective land rights and gave very modest compensation, which did not correspond to the damage and tort of the victims. The judgement was appealed by the Inughuit to the Supreme Court, which upheld the findings of the High Court. Thus, every year in a continuing violation the Inughuit are excluded from hunting territory and habitation since time immemorial.

STATEMENT OF FACTS

1. The area of the Thule District, now encompassing the municipality of Qaanaaq or previously Avangersuaq, has throughout historic time been uniformly designated as the area separated from West Greenland by the uninhabited shores of Melville Bay and north to the Humboldt Glacier. Towards the West traditional land use extended over the Smith Sound into the High Arctic Canadian Islands and Inughuit individuals assisted the Royal Canadian Mounted Police in establishing stations in the high Arctic Islands for purposes of demonstrating Canadian Sovereignty in that area. The High Court Judgement at p. 20 identified the area as below:

"Thule District, as the area has been called since around 1910, is that part of the northwest coast of Greenland, which is situated between 75 - 79.5 degrees northern latitude and 58 - 74 degrees western longitude. The area is delimited to the north by Humboldt Glacier, to the east by Steenstrups Glacier, to the south by the Melville Bay and to the west by Smith Sound."

2. The native village settlement of Uummannaq is located at a small peninsula below a well-known landmark mountain of the same name in the central sub-district of the Thule District. It gained new importance when a private West-Greenlandic/Danish mission was established at the shore of the North Star Bay on the South shore of the peninsula in 1909, and a private trading station was established by Knud Rasmussen in 1910 in close proximity to the village site. This European station came to be known as the Thule Colony (later Dundas). The central, historic importance of the Uummannaq village prior to this is, however, well documented from the first written records as well as from archaeological kitchenmiddens at the site.

A British expedition in search of John Franklin under the command of J. Saunders was caught in the ice and forced to stay over winter at North Star Bay 1849-50 close to old Thule Colony and the Base. This expedition surveyed the immediate area and prepared the first map. The map at two locations indicate "Esquimaux Hut", at the old Uummannaq village site and Narsaarsuk - the locations of both can be found on map 1 (See Annex g). An expedition in a similar purpose under the leadership of E. Inglefield in 1852 produced a similar map, with an insert showing the North Star Bay, the Thule mountain and indicating the village site of '(North) Omenak' on the main map (Map 2).

3. In the summer of 1946 a precursor to the Thule Air Base was built upon an urgent request from the U.S.A.: a so-called civilian *Danish-American Weather Station*. In August of that summer the Director of the Administration of Greenland, Knud Oldendorf, reached Thule on his first inspection journey to Greenland after World War II, and met with members of the Hunters' Council. In an administrative travel note he writes:

"In reply to the Hunters Councils' astonished inquiry why one had not been informed about the arrival of the American ships with material for the meteorological station I expressed my regret, that such message had not been presented, which was *wrong and unfortunate*.

I briefed the Hunters' Council moreover of the background for the establishment of the station and gave brief information as to the contemplated manner of regulating the relation between the Weather station and the Colony." (9 Aug. 1946).

In the following years a contribution of a few hundred DKR was paid to the Hunter's Council "as a kind of compensation, because an American installation has been placed in the hunting area." (Greenland Commission, Sub-Com IX, Doc 2, 1949, p. 7. (mimeo)).

4. On 15 February 1951 an American military planning team landed at the small gravel air-field of the weather station at Thule, and activities grew during March to a construction team of 600 men to prepare for the coming summer's massive invasion for the construction of an American air base for some 7. - 10.000 men in the immediate vicinity of the Uummannaq village. No prior information or consultation with the local authorities – including the manager of the Trading station, now owned by the State and born chairman of the Hunters' Council on the purpose of the activities were given,

5. Negotiations for an Agreement between Denmark and the United States concerning the Defense of Greenland was initiated in Copenhagen on March 27 and completed on April 27, 1951.

The text of the Agreement was held in general terms, while the concrete determination of defence areas was set out in top secret Technical Schedule, seen to be an integral part of the Agreement. There was collusion between the negotiators that the secret amendments to the Agreement should not be submitted to Parliament for consent to ratify.

The Technical Schedule set out the Thule Air Base as the main new Defense area in Greenland. During the proceedings before the Supreme Court the Government failed to provide information as to the exact area and boundaries for the Defense area, from which the Inughuit has been excluded. The Applicants' claims document however referred to figures of an area of 2.743 km², from which the traditional owners and users were excluded in their economic and other activities. (annex a.4, p. 43; the figure is based on information given during the Hunters' Councils meeting in 1959 when the compensation claim was first formulated).

6. According to Article VI of the negotiated text of the Defense Agreement the Government of the United States undertook, inter alia, to respect local laws and conditions:

"Due respect will be given by the Government of the United States of America and by United States nationals in Greenland to all the laws, regulations and customs pertaining to the local population and the internal administration of Greenland, and every effort will be made to avoid any contact between United States personnel and the local population which the Danish authorities do not consider desirable for the conduct of operations under this Agreement."

7. In May 1951 the Governor over Greenland, P.H. Lundsteen, who participated in the negotiations for the Defence Agreement was sent to Thule to form an impression of the various consequences the base would eventually cause the district and the population. In a long letter dated May 24, 1951, to Permanent Under-Secretary of State in the Greenland department, Eske Brun, he called attention to the American request for area compared with the area used by the population, as an arithmetical problem, which could hardly come right. Besides a large area inland the Americans wanted navigation in the Wolstenholme Fjord which would be contrary to the prevailing usage as the only traffic allowed there was by kayak, rowing-boat or by dog-sledge. The Governor found the American demand for area inconceivably large and also that the population should be ensured both their current stay at summer camp Ulli and three passageways through the base area:

- 1) from Uummannaq to the bottom of Wolstenholme Fjord;
- 2) from Uummannaq across the inner part of Pituffiup Kuusua to the foxing area south of Cape Atholl;
- 3) from Uummannaq along the west coast to Narsaarsuk and from there up along the river to the interior of the country.

Respecting the walrus hunting at Saunders Island, the Americans should direct the ship-convoys of 1951 and 1952 to follow a route between Cape Atholl and Wolstenholme Island.

The Governor closed his letter to Eske Brun focussing on the following problems:

I myself believe that it is important that we explain to the proper American authorities as soon as possible what considerations should be made, and the limitations on the base, which must be asserted for the sake of the Thule Culture and the population. If the plans are to be accomplished as far as the desired demarcation of the area indicates, it appears to me that a removal of the village is a necessity and a consequence of the construction of the base, so that it will be natural to maintain that the costs connected to the removal are part of the costs of establishing the base.

Collecting information for his report Governor Lundsteen had an informal meeting with some of the members of Hunters' Council. According to the Governor's notes they had looked at the map to find out what the interests of the Thule population were, and they had among other things characterised Wolstenholme Fjord as "the larder of Thule". He had later asked the question "whether Thule would not be better located at another place?"; and received the reply, that "Really, Thule is at the right place, except for the base.".

8. Parliament consented to the ratification of the Defence Agreement on June 8, 1951 after a lengthy debate dealing only to a small extent with Greenland and Greenlandic interests. Despite the Governor Lundsteen's above information, no concrete information as to the practical consequences of the Agreement was given. The Minister for Foreign Affairs made it clear that he could not give any exact description of details regarding the joint defence areas, but in the Parliamentary committee he gave assurances that no new defence areas would be released to the Americans without consultation of Parliament. Later, responding to a provocation, he maintained that Greenland would not be studded with military, the defence areas were negligible compared to the size of Greenland, and were placed at locations where they would not have any close contact with the Greenlandic population. The Minister made assurances that the government shared the concern of members for the Greenlandic population, but found himself in a position to ascertain that the fears were groundless. In his submission of the proposal to the Parliament the Minister had remarked that the government had paid close attention to the welfare of the Native population and pointed to Article VI of the Agreement, prescribing due respect to the local population in a fit and proper manner.

9. The Supreme Court noted in the judgement, p. 22, that the endorsement of the Agreement by Parliament was constitutionally valid under Section 18 of the former Constitution, even though the Technical Schedule was not submitted to Parliament. The Applicants note that the parliamentary decision was not made in the form of a law and cannot in itself form the legal basis for an act of expropriation *vis-à-vis* the applicants. Parliament was misguided and given wrongful information about the defence areas, as well as their effect and consequences for the indigenous population. Furthermore, the collusion of the negotiators to evade known constitutional requirements for Treaty ratification in Denmark would invalidate the Defence Agreement *ab initio* – at least in

respect of the Technical Schedule, cf. also the Vienna Convention on the Law of treaties, Art. 46. [In the USA the Agreement was classified as an executive Agreement not requiring the consent of the Senate for ratification. Further, the agreement was not registered in its entirety as required under UN Charter Art. 102]. The intent of Parliament to encroach upon the fundamental rights of Danish citizens by a taking of indigenous land rights cannot be presumed lightly. There is no indication in the records that such taking was intended by Parliament, and it is in accordance with this view that the Danish Government has taken the position before both the High Court and the Supreme Court that there had been no expropriation, but only a non-compensable regulation of the Inughuit rights in their land. In the view of the applicants this amounts to an unlawful taking or confiscation.

See on this also the applicants claims document p. 32 ff.

10. On April 28, 1953 two American colonels Nealon and Best requested a separate meeting with Permanent Under-Secretary of State, Eske Brun, and informed him that the American Forces during the coming summer wanted to install an anti-aircraft artillery at the location between the Uummannaq village and the Thule Colony at the Thule Peninsula.

This required the further expansion of the Thule Air Base to include the Peninsula and the removal of the Native village. As noted in a memorandum from the U.S. Assistant Secretary of Defense on April 30, 1953:

"U.S. position requires movement Eskimo village to insure security of the gun positions. Security control without relocation of the Eskimo Village would be extremely difficult."
(For this, see p. 100 of the High Court Judgement).

On the same date, the colony manager, now under the title of Inspector of North Greenland, Mørck Rasmussen and the local minister of the church, as government officials in a telegram were called to Copenhagen to plan for the operation of the removal. The two officials were also ex officio members of the Hunters' Council, which had just completed its annual session in the days of April 20-24, 1951. The two officials did not, however, have any mandate for negotiations of the kind from the Hunters' Council.

There are no records of any kind to document any discussions which might have taken place while the two gentlemen were in Copenhagen but on May 11, the Ministry announced in a press release through Ritzaus Bureau that the Department of Greenland and representatives of the Hunters' Council had agreed to support the Eskimos in their desire to move due to the strong reduction of their catch after the establishment of the Base.

The removal was effectuated after the return of the two officials to Thule, and on May 31, 1953 reported in a telegram to the Permanent Under Secretary of State, that all 30 Native families now had left for the Inglefield Fjord where they would be living in tents until substitute housing had been built. After the return of the Inspector he also dictated the minutes of the Hunters' Councils meeting in April, as was stated in oral evidence before the High Court.

11. Through the judgements of the Supreme Court and the High Court it has been found, that "*the removal of the population by the end of May 1953 was not an expression of a desire on the part of the population, but took place after a decision taken solely by the Danish authorities.*"

During proceedings before the Supreme Court it has not been possible to obtain a reply from the respondent government as to when, how and by whom a competent, formal decision is alleged to have been made to the effect that the Inughuit had to move. During oral proceedings counsel for the Crown opted to classify the forced removal as an administrative beneficial act [begunstigende forvaltningsakt] and as an attempt at an evasive manoeuvre.

The closest evidence of a formal, competent decision is that of the Finance Committee of Parliament in secret session on 19 May 1954 (*sic*). Responding to a classified note from the Prime Minister's Department of May 7, 1954 the real reason for the removal was for the first time acknowledged:

"In the summer of 1953 the Americans drew the attention of the Danish government to the fact that there were considerable shortcomings in the defence of the base, and that it was of the outmost importance to the American authorities receiving permission for the immediate mounting of anti-aircraft artillery just on the spot where the town of Thule is situated. Under the opening discussions it was immediately emphasised that the mounting of artillery in the town itself would of course be incompatible with the continued presence of the population at the place ..."

This document which included several pieces of incorrect information was kept secret for the directly effected, indigenous populations and the Hunters' Council, and did not become known until it was declassified to Jens Brøsted on 1 February 1984.

A further element was the decision in an exchange of notes between Denmark and the U.S.A. on March 15, 1954 to allow the expansion of the Thule Air Base to expand the defence area by including the Thule peninsula into the base area. (This included the last part of the North-western corner on the map appended to the Supreme Court Judgement, p. 29. The map employed by the Supreme Court shows the defence area at its smallest – while no official delimitation of the area taken from the Inughuit exist, see Brøsted and Fægteborg book, p. 186f, for the full expanse of the Thule Air Base, see [Annex h](#)).

12. In telegram no. 26662 of 20 September 1956 from the Ministry for Greenland to the Inspector in Thule the Inspector was authorized to burn the houses of the Inughuit at the old village site in Uummannaq. The Danish military liaison officer at Thule Air Base was briefed by copy of the telegram on the same day in telegram nr. 26663. The practical execution of the order was left to the liaison officer who burnt several of the houses during the fall of 1956 (See photographic documentation in [Annex j](#)). According to a report from a geologist who acted as scientific officer to the American base the rest of the houses should have been burnt in the summer of 1957, but the action was deferred till the next summer due to the extreme humid conditions with rain and fog during that summer. This is one of the few central decisions in the Thule case for which there is a paper track. The (unsigned) resolution of the Permanent Under Secretary of State Eske Brun to carry out the destruction was to be found on a memorandum on possible reverence for the historical value of the site: "Insp. Authorized to clear and burn possible in cooperation with the A.M.s."

The action was an alternative to a proposal in 1953 emanating from circles around the National Museum of Denmark to make the site into a protected historical and cultural site. A draft regulation to that effect had been approved by the Hunters' Council on 30 April 1956. The Hunters' Council was on the other hand neither heard nor informed of the burning of the village. The draft regulation was set aside as obsolete. ([Annex i.2](#))

It is noted that the houses had not been acquired by the Government in connection with the removal, that the burning among other objectives served to prevent the Inughuit from trying to return to Uummannaq, and also that the village site had been further damaged from serving as a gunning range for the AAA-battery.

13. In 1929 a church was built on the outskirts of the Thule Colony. Funding for the church was raised locally by the hunters from their economic surplus derived from fox pelts, as well as money collected in Nuuk/Godthåb and by the association in Denmark, "Den grønlandske kirkesag", which supported the mission.

In 1962 the Church was taken down by the government and moved to the settlement of Ittilerq in West Greenland where it stands today. No local consultation was undertaken before this taking.

14. COMPENSATION claim was raised by the Hunters' Council at the ordinary meeting in 1959 – at the initiative of the church minister, Jokum Knudsen, who had also participated in whatever discussions on the removal in Copenhagen in May 1953. Before his death he designated in his testimony to the Committee of Inquiry what took place in 1953 not as discussions but as a dictate. After the move the Hunter's Council had worked with the effects and consequences of the removal for several years, and in 1959 unanimously adopted a claim for an annual compensation for lost hunting areas due to the establishment of the base and the forced removal. The following facts were central to determination of the claim made by the Council:

- loss of the considerable hunting area in the Central District; including particularly
- the ban on fox trapping on the base area
- the poor utilization of the Central district due to the move
- the economic decline in the North District due to the population pressure brought about by the removal and the resulting growth in a) the indebtedness of the population and b) the expenditures for social assistance of the Hunters' Council
- impediments to the communication and travel between the North and South sub-districts of the Thule District.

15. On response from the Ministry for Greenland that the claim would only be considered upon receipt of a special request, the Hunters' Council had a new large consideration of the matter in 1960 – including a popular meeting called to assist the Council in its preparation of the claim. The council then at the annual meeting from 22 April to 5 May 1960 adopted the renewed determination of its claim, and it was submitted to the Ministry of Greenland by the Chairman/Inspector of North Greenland on 23 May 1960).

On September 9, 1960 the Ministry sent the claim on hearing with the Governor over Greenland; who responded on 4 February 1961 with a statement of presumption in favour of the claim. At this point the Ministry stopped all consideration of the claim and the Hunters' Council never received a response. The claim and the correspondence were kept secret. (see [Annex e](#)). The Ministry's case file was also kept back from the Committee of Inquiry set down

to examine the case as well as from the High Court – as having been lost. It was submitted to the Supreme Court by the applicants that the Ministry – and later the Prime Minister's Office during the entire period did have the requisite file record number necessary to find the file and to make it available. The Supreme Court did not comment on this matter. (See Annex f).

16. At the time of the relevant events, the Hunters' Council as a cooperative body between the State (3 government offices were members ex officio: the medical doctor, the minister of the church and the inspector of North Greenland, who was also born chairman of the council), and elected representatives of the local population combined political (legislative), administrative and judicial powers. There was no access to any other Court in the ordinary Danish legal system, nor was there any access to independent lawyers or legal representation. The Government controlled all external communication through the telegraph. The High Court notes in its Judgement at p. 500: "that the population in the period after the move, and also after the matter was raised, in reality stood without any possibility for bringing a suit against the State". (See in contrast the Law no 156 of 11 May 1935 § 1 on legal venue for East Greenland which referred competence in conflicts with non-local Greenlanders to the Courts in Copenhagen. This law was enacted in order to regulate the increased influx in this part of Greenland of strangers with the following risk of conflicts and crimes. The law was formulated in a way that prevented East Greenlanders from obtaining a legal venue in Copenhagen).

Further, at the time of these events the Inughuit did not have any political rights beyond the Thule District, i.e. no right to vote in elections for neither the Danish Parliament nor the Provincial Council of Greenland (which covered the West Coast of Greenland)

17. By Royal decree of 10 June 1964 No. 205 the Administration of Justice Act for Greenland of 14. June 1951 entered into force for North and East Greenland. By § 2 of the decree certain provisions of the 1925 law on the Governance of Greenland and of the Thule Act were abolished - as well as the Law of 1935 on legal venue for East Greenland in its entirety.

In order to facilitate the transition to the new system with a local, lay judge and access to the general court system the professional Judge of the High Court for Greenland visited Thule for 8 days in July of 1964. No guidance was given in this context on the transfer of the compensation claim to the ordinary court system.

18. Under the traditional patterns of land use in the Thule District the population had maintained an approximate equal distribution of 1/3 of the total population in each of the three sub-districts. The removal disturbed this ecological adaptation and lead to an overpopulation of 2/3 of the total population in the Northern District with an ensuing over-taxation of the natural resources. The strains induced into the system were especially burdensome in the inner part of the Inglefield Bay, which was disturbed in access to the hunting of migratory species. Of the relocated families from Uummannaq 5 households settled in Qeqertat, which had already been inhabited by four households, while Kangerluarsuk with three households saw an increase of two new households. Due to the overpopulation further dislocations of the population followed leading to the abandonment of Kangerluarsuk as a settlement with an ensuing need for replacing their houses. While many persons had had positive savings on their accounts before the move, indebtedness of the population grew after the move, especially acute in Qeqertat.

The disequilibrium created found its expression in many ways. Food shortage necessitated an emergency food program for the population to be established at the school kitchen in Qaanaaq with porridge being served to the hunters depending on meat for their survival in the cold climate. Another expression of deficits in provisions can explain a growth in the number of thefts from meat caches considered by the Hunters' Council. The Council had only insufficient means to counter critical shortages with respect to dog food. The energy budget was upset, both in terms of heating costs in the new European type wood-frame houses (of an average size of 19 m²), and in terms of longer transportation to hunting fields by dog team and by motor boat.

19. In an effort to create a partial improvement in the situation the Hunters' Council in 1961 decided to assist different spontaneous attempts to move back towards to lost lands in the Central area. Absent any assistance from the Danish authorities and against their opposition the Council moved to support resettlement in the Central District in proximity to the boundaries of the Defence area. The settlement of Moriusaq was established with new substitute housing, with an outlet from the store and a school chapel. The settlement found its inhabitants primarily from Kangerluarsuk, but also from other settlements in the Northern District. Hunter families from the Southern District were not allowed to move to Moriusaq. The costs of this removal were solely borne by the Hunters' Council, since the State opposed the action. After the abolishment of the Hunters' Council this burden was taken over by the new municipality, In a note to the Municipal Council on 29 November 1971 the government secretary of the Council (the kæmmerassistent) could inform the council about hopeless economic account of Moriusaq which tied up a major share of the liquid means of the reserve. In 1974 Moriussaq had a population of 104 inhabitants.

It was not until 1977 that the government agreed to recognize Moriusaq as a legitimate community and take on the supply services for this community on a par with other village settlements in Greenland.

20. The Supreme Court (at p. 25) in deciding on the amount in collective compensation echoed the High Court (at p. 494f) which had seen the establishment of Moriusaq, not only as an adaptation which was part of an obligation on the victims to limit the losses from the changed circumstances, but also to establish a cut-off date, by which the calculation of the compensation could be stopped from the time of the establishment.

In the view of the applicants, however, the establishment and maintenance of Moriusaq through the efforts of the efforts of the Hunters' Council and later the municipal council represented a real burden placed on the Thule tribe as a consequence of the exclusion from the hunting territory and the forced relocation, which necessitated an adjustment in the organisation of the land use. In Danish legal practice on expropriation, such readjustment of the methods of working is fully compensable both for temporary and permanent readjustments – beside compensation for loss of area.

21. The High Court in its judgement notes that the Ministry after the submission of the claim did not take steps to examine the effects of the establishment of the Base and removal of the population (p. 494, see also annex e, at 631f).

In the judgement the Supreme Count upheld the decision of the High Court to give:

A compensation in the amount of 500.000 kr. [≈ 67.204 EUR] is awarded to the Thule Tribe for lost hunting and catching rights. For the tort and damage involved in the removal, each of the applicants who were 18 years or more, and who were party to the population removal, are awarded an indemnity of 25.000 kr. [≈ 3.360 EUR]. An indemnity of 15.000 kr. [≈ 2.016 EUR] is further awarded to each of the applicants who were party to the population removal and who were between 4 and 18 years.

Regarding the individual claims the applicants note that the individual compensations are considerably below the amounts given in judgement or in friendly settlements to individuals in Denmark who have not received a determination of their claims within a reasonable time under Art. 6 of the Convention alone. In the present case many potential applicants have not lived to have a chance to bring the case, and many applicants died during the proceedings. Justice delayed, is justice denied.

23. The constitutional protection of fundamental freedoms in the Danish Constitution of 1849, including the protection of property, was expressly included in the Constitutional revision of 1855 to cover also the interior affairs of the Colonies, including Greenland. This prior condition for Parliament's adoption of the 1855 act was guaranteed by the King as grantor of the Danish Constitution in the Royal Rescript of Frederik VII on 29. August 1855 to the Prime Minister and the chairmen of the two houses of Parliament, and read to the members of Parliament on the same day. A later proposal from the Government to rescind this decision was rejected by Parliament, *inter alia* in order to guarantee the "civil conditions of the Greenlanders". See the claims document at p. 12ff.

The Native population in Greenland at that time were considered to be a "free people" in the sense that they were not bound by Danish law, and when Denmark in 1905 started to issue legislation for Greenland with Governance acts of 1908 and 1925, this constitutional limitation on Danish authority was in place. The Governance act of 1925 was based on the principle of legality, and the powers given in § 45 to the competent minister to regulate conditions in Thule and East Greenland was expressly limited by the rule of law (Cf. the similar rule in the Municipal Organic Act for Greenland no. 271 of 27 May 1950 § 23). Further, a protection of the *lex loci* was included in § 41 of the Governance act in a "respect for the legal order lawfully existing between the Greenlanders", including customary law and later the Thule Act. (see the claims document at p. 18ff and 26ff).

The Supreme Court at p. 22, agrees with the High Court that the interference into the Inughuit land rights – retroactively called an expropriation – could be done without basis in law. It is stated that there was no specific rule in the Governance act demanding legal authority expropriation – and the general guarantee for the Greenlandic legal order is disregarded. In the view of the applicants, this disregard for the rule of law cannot pass the tests of neither national nor international law.

The Government itself operated under a theory that interference with Greenlandic interests and use in favour of foreign interests could not take place. As a fundamental, general principle of law the protection of property predated the Danish Constitution and the Decree on railroads of 5 March 1845 functioned as the main procedural act on expropriation until the general Danish act in 1964. The decree on railroads was applied to Greenland also in the Royal Decree on raw material in the sub-surface of Greenland of 1935, § 3. The need for legislative authority was expressly pointed out by Prime Minister Stauning in Parliament during the discussion of opening certain

sea areas for Faroese and Danish fishing during the late 1920s and 1930s against the objections of the Provincial Councils, and in the 1937 act No. 141 of 7 May 1937 for the internationalisation of Færingerhavn compensation in an annual amount was incorporated in § 3 for the most directly affected local community of Narssaq. This law appears to be the model for the steady customary practice during the Second World War and after to pay compensation to individual hunters and local communities, which had been impacted through the establishment of American military bases and installations on Greenland. In connection with the Danish-American negotiations for the DEW line radar stations in Greenland there was agreement on the obligation to pay compensation, and in a secret letter dated 20 March 1958 from Prime Minister H.C. Hansen to the American ambassador it was stated that the U.S.A. "would be prepared to defray the expenses incidental to a possible relocation of settlements of Greenlanders and compensate the loss of hunting and fishing possibilities." However, the letter was kept secret also for the communities in question – and it was not applied according to its intent. (see [Annex e.2](#))

The Government was under an obligation to secure "the just treatment of the native inhabitants of territories under their control" under Article 23(b). In information submitted to the United Nations under Art. 73 of the Constitution of Denmark consistently reported, that Denmark in her administration acted as if the constitutional freedoms and liberties were in force, including the protection against expropriation. The Government should be estopped from arguing contrary to this in the present case. The rule of law formed the basic premise of the Council of Europe and in ratifying the European Convention on Human rights and Fundamental Freedoms and Protocol 1 the Government recommended to Parliament, that these freedoms should also apply the Greenlandic people. A Danish Declaration of April 7, 1953 extended the territorial application of the convention and the protocol to include Greenland, deposited with the Danish ratification instrument on April 13, 1953.

As a matter of practice, however, after the passing of the 1953 Constitution the implementation of the constitutional protection of property has been deficient. An act on the procedure for expropriation in Greenland was not enacted until 1972. During the preparation of a bill regarding planning of land use in 1977 it was claimed, however, that the constitutional protection did not cover interference with existing collective rights to catch, hunt and fish. At the request of the Provincial Council in Greenland, Parliament decided to introduce a revision clause in the bill. The effect of this clause was that the Ministry should undertake a study in order to create legal authority to compensate for interference with such existing collective rights. According to § 27 No. 5 of the act this revision should take place in Parliament year 1981-82. However, no action whatsoever has been undertaken under this law,

24. The central facts of the case only became accessible knowledge to the victims and to the general public when the book *Thule – Fangerfolk og militæreranlæg [Thule – A Hunting People and Military Installations]* was published by Jens Brøsted and Mads Fægteborg on DJØFs Forlag [The publishing house of the Danish Lawyers and Economists Association]. A preliminary study was published the year in English as: "Expulsion of the great People. When U.S. Air Force came to Thule. An analysis of Colonial Myth and Actual Incidents", pp. 239-261, in Brøsted et al., eds., *Native Power*, Universitetsforlaget, Norway/Oxford University Press.

From that time the Government has had all possibilities to repair and correct the matter, but the response has rather been one of intimidation and refusal. The response of the Government has largely been one of refusal and denial. After much hesitation an official review committee was appointed by the Ministry of Justice in 1987, but failed to provide a satisfactory record of the events at publication in 1995. Despite an agreement to the contrary, the Inughuit – at that time through the municipality of Avangersuaq – was denied procedural rights as a party *vis-à-vis* the Committee.

Early on the Government tried to dissuade the Inughuit from seeking a legal remedy. As noted by the High Court on p. 221 of the judgement, at a meeting in Qaanaaq in September 1985 with the municipal government the Minister for Greenland at the time, Mr Tom Høyem, informed the council, that the "claim for compensation" had been discussed in the Government, which had agreed to reject the claim. If the municipality decided to proceed with a claim, "it was the absolute conviction of the government, that the municipality if occasion should arise would loose the case." (p.222). Again on p. 224f: "If the municipality had expected a check, that is impossible. If that is the desire, then the municipality will have to hire an expensive lawyer, and the Ministry will do the same. In the Ministry there is no doubt that the case will be won by the State. In the end result, there can be no doubt, that the two lawyers will make a lot of money."

After the case has reached the courts, the legal stratagem of the state has been in part contrary to Denmark's international obligations.

Fair trial has been hampered by attempts to change the legal position of the applicants (a request to the Supreme Court for Interim Protection was rejected by the Supreme Court on 21 Aug 2003 and on 17. July 2003), by disposing over the territory under dispute, by a denial of the identity and continued existence of the Thule Tribe with the effect that a new submission for refusal of the collective claims could be set forth. Before the High Court the Crown during oral proceedings argued that the application was an act of racism because the applicants tried to maintain their right to their indigenous lands. The courts were warned that a finding for the applicants would force

the Government to enact a separate home rule act for Thule alone and that Greenland would be blown to pieces (no such action was prepared of course). Through limitations on legal aid the State set out to determine what claim the applicants were allowed to bring; and throughout the case equality of arms have been denied by unequal allocation of resources to the two parties for conducting the case.

Before both the High Court and the Supreme Court the Crown argued that there was no forced relocation since the Government controlled infra structure, and therefore could decide to move school, hospital, store and production facilities and that people therefore would have chosen to move. No consideration of art. 2 of the First Protocol nor Article 17 of the Convention was offered in that context.

**III. EXPOSÉ DE LA OU DES VIOLATION(S) DE LA CONVENTION ET / OU DES
PROTOCOLES ALLÉGUÉE(S), AINSI QUE DES ARGUMENTS À L'APPUI
*STATEMENT OF ALLEGED VIOLATION(S) OF THE CONVENTION AND / OR
PROTOCOLS AND OF RELEVANT ARGUMENTS***

**ANGIV DEN ELLER DE ARTIKLER I KONVENTIONEN OG/ELLER DENS
TILLÆGSProtokoller, DE PÅSTÅR ER KRÆNKET, SAMT DERES ARGUMENTER
TIL STØTTE HERFOR**

(Voir chapitre III de la note explicative)
(See Part III of the Explanatory Note)
(Se punkt III i vejledningen)

15. (reference is also made to the claims document before the Supreme Court, specific numbered arguments are included in the headlines below).

1. Article 1 - Obligation to respect and secure rights

By its actions and omissions the Government has failed to secure the practical enjoyment of several of the rights of the Convention for the “World’s northernmost and at the same time the smallest, isolated tribe, which has been able to maintain its identity with its own peculiar economic way of life” (designation of the Greenland Commission of 1950, Sub-Com IX, Doc. 2, 1949, p. 1 (mimeo)). The Government has failed to respond to the claims of the Hunters’ Council of 1858 and 1960 and has obstructed and counteracted the restatement of the claim in 1985. By keeping the facts secret from the Parliament, from the applicants and the general public and withholding evidence from the review committee and the domestic courts, the Government has tried to hinder the victims from obtaining just satisfaction. Also, the Government has failed to take the requisite steps to make the protection of their property available to this marginal, ethnic or tribal group and to secure the availability for the applicants of practical and effective remedies. The transgressions under this provision should therefore be seen in the context of Articles 13 and 14.

2. 1st Protocol, Article 1 – Right to Property

In the Government’s background document to the Greenland Commission of 1950, mentioned above, the Thule district was defined as: “*the area, where the Polar Eskimos have their hunting grounds i.e. the coast of North West Greenland from Melville Bay to Humboldt Glacier.*” (Sub-Com IX, Doc. 2, 1949, p. 1 (mimeo)). Despite warnings in the same document as to the vulnerability of the Inughuit to external pressure these insights were not brought into consideration during the consideration of the interferences following the exclusion of the Inughuit from the central part of their hunting territory.

The original occupation (*occupatio*) and traditional form of land use under the Inughuit system of land tenure constitutes the economic basis for the survival of the Inughuit and their way of life. The original acquisition by the Inughuit of their hunting territory and their traditional use and occupancy has now been recognized by the Supreme Court as covered by the inviolability of property under the Danish Constitution § 73. The Inughuit have the right to the peaceful enjoyment of their possession under the Convention.

The applicants refer in this context to the relevant precedent of the Inter-American Court of Human Rights in the *Mayagna (Sumo) Awas Tingni Community v. Nicaragua*, Judgement of 31 August 2001. Compare also *Holy Monasteries v. Greece*, Judgement of 9 December 1994.

The interferences in 1951 and 1953 were not legitimatized in law. Considering the proposal to ratify the 1951 Defence Agreement, Parliament was acting under a simplified procedure for parliamentary decision and not the legislative procedure for enactment of laws. Furthermore, essential information was kept from Parliament and Parliament was not acting under any impression of authorising any taking of Native land rights – nor was Parliament given any hint or knowledge of what might be proposed to be taken. With guarantees that no new defence areas would be established without the consultation of Parliament, no Parliamentary intent to expropriate can be demonstrated. With respect to the forced removal no trace of a formal decision – not to authorise – but to pay for the removal can be demonstrated until May 1954. What has taken place can retroactively be characterised as a *de facto* expropriation, but no expropriation did take place as against the Inughuit or the Hunters’ Council who knew nothing of the actions under consideration and subsequently taken. As a result of the unlawful interferences the Inughuit has subsequently been excluded, in a continuing violation, from a central part of their hunting territory amounting to an area of some 2.743 km². See for this the *Case of Loizidou v. Turkey*, Judgement of 18 December 1996, para. 41ff. The Inughuit must be considered to be entitled to remain as the original owner of their traditional lands, but there is a factual situation under which the Inughuit have been deprived of their access to the land and excluded on a continuing basis from the possibilities to use, to peacefully enjoy, to develop and control their homeland.

As a result of the activities on the base and beyond, severe environmental damage had been suffered, much of which is yet unaccounted for, and even less cleaned up. The most severe impact came from the crash by a U.S. B-52 Bomber in January 1968. Four nuclear bombs were shattered and their contents contaminated a large area of the Wolstenholme Fjord area. From the very beginning of the base construction negative impacts from oil and noise pollution have been reported. Negative impacts from low flying air crafts are recorded in the records of the Hunters' Council in 1950s and many base activities including recurring gunning drills have been carried out outside base parameters without prior permission. Poor waste management from a number of unregulated dumps including non-visible pollutants are being recorded.

3. Article 8 – Right to respect for private life and family life

In an effort to prevent the relocated families to return to Uummannaq after a telegraphic order, the family houses in the old village were burned down by the Danish military liaison officer of the Thule Air Base. This action took place in the fall of 1956 but was not completed due to bad weather the following summer. The owners of the family houses were not informed, and the houses had not been acquired from the owners. The action must be deemed disproportional to any purpose behind the act and accordingly as a *détournement de pouvoir*.

The intentional burning of somebody else's property in Danish law is classified as a crime against the public good and is unlawful both under the Danish and the Greenlandic Criminal Codes. Under Section 180 of the Danish criminal code it carries a maximum sentence of up to life imprisonment. Yet no reaction has been given to this instance of public arson once it became public, and neither the High Court nor the Supreme Court reacted with any criticism nor any effect on the metering out of the damages and tort. In the claims document, point 127, the applicants have referred to the example set in the *Case of Akdivar and Others v Turkey, Judgement of 16 September 1996 (merits) and 1 April 1998 (Art. 50)*, Reports 1996-IV and 1998-II.

In 1962 the government appropriated the old church at Uummannaq and moved it to the West Coast of Greenland – without any prior consultation with the Hunters' Council nor the parish or the vestry. The Court has not considered any compensation value.

4. 4th Protocol, Article 2 - Freedom of Movement

As a result of the exclusion of the Inughuit from the large central part of their land area, the Inughuit had experienced restrictions on their freedom of movement in three different ways – aside from their traditional economic activities.

- The communication and travel between the North and the South sub-districts of the Thule District was severely hampered by the exclusion from the base area thereby damaging the social integration and coherence within the Thule tribe – as well as limiting accessibility and flexibility in the variation of resource utilisation within the total area of the Inughuit.
- Communication between the Thule District by air to the rest of Greenland and Denmark was organised through the base area and thereby subject to controls and prior entry approvals for passage through the base area.
- The system of entry controls to the base and strict limits to the number of foreigners allowed to pass through the base area and further overnight restrictions to the overnight facility on base formed a barrier to local efforts to promote economic development through tourism in the Thule District.

The Human Rights Committee in its comments on the consideration of the 3rd Report of Denmark (CCPR/C/64/Add.11) noted concern in its Concluding Observations (CCPR/C/79/Add.69 para. 15) that “the people of Greenland are not able to enjoy fully certain Covenant rights and freedoms, including those provided for in article 12.”

5. Article 14 - Prohibition of discrimination

As members of their ethnic group the Inughuit has suffered from less favourable protection of several rights in the Convention and its Protocols compared to other Danish citizens, persons under Danish jurisdiction and in some respect also compared to persons in other areas of Greenland. Equal treatment does not necessarily mean identical treatment, when conditions are different and people have their own cultural and linguistic identity, but the result should be the same in the effective and practical application of Convention rights. Inughuit generally have been taking pride in their distinct identity and their mastery of their own lives in a very harsh and demanding environment – a fact which has also been recognised and respected from the outside. The integrity of Inughuit identity and their sense of competent mastery of their life have suffered greatly from the acts forming the subject of this complaint. Two specific points are particularly important in respect of discrimination.

First, the Inughuit has suffered from lack of certainty and security in their land rights. The findings of the Hunters' Council regarding compensation were disregarded and veiled in secrecy. More generally, the original occupation and undisturbed traditional use since time immemorial compares with the types of tenure that would give rise to ownership under Danish law. If their right of user is not recognised as property it would place the

Inughuit in a unfavourable, negative position compared to general population. Yet, the Danish government has to this date evaded the application of the constitutional protection of property to the exercise of traditional land rights in Greenland. When the government tried to legitimise the removal to the Danish public the Permanent Under Secretary of State, Eske Brun, explained to the press that the Inughuit would not suffer from the action. He used the ethnic stereotype to say that "They are nomads" and "It is more natural for them to move". "After their own conceptions their occupation and the personal conditions will not be damaged by the move. The animals are already about to leave and then they must follow." Mr. Brun's views had nothing with the reasons for the removal to do, but was a part of the deliberate disinformation by the Danish authorities of the press and the Danish public. The racial stereotype of discriminatory nature was repeated in Mr. Brun's autobiography in 1985, 36 years after The Hunters' Council first submitted their claim for compensation due to the losses from the interferences. Mr Brun, however, failed to recognise that the natural resources of the environment as such were the scarce resource pivotal for the life and well-being of the Inughuit.

Secondly, the process demonstrates the disregarding of the Inughuit whose community according to the Thule Act has an official voice through the Hunters' Council, which had legislative, administrative and judicial competences on behalf of Inughuit. Despite the firm grip of the Government representative over the chairmanship of the Council, the Hunters' Council was almost completely bypassed and disregarded in all decisions relating to the interferences in their land and in the removal. See in this context also remarks concerning the application of article 6 and 1st Protocol, Article 3.

6. Article 6 - Right to a fair trial

An *independent and impartial tribunal* is guaranteed by the Convention but was not available to the Inughuit in their efforts to receive a fair determination of their claims. The Hunters' Council had 3 government officials as born members and the Inspector of North Greenland was the chairman of the Council *ex officio*. The inefficacy of the Council in matters relating to the Thule Air Base is evidence of the absence of an effective and independent tribunal, although the findings for compensation both in 1959 and 1960 was made with no opposing votes and was actually set forth by one of the Government officials. Further the procedural rules of the Council were disregarded in the critical years following 1951, and the Protocol of the Council was only drafted in Danish and not presented to the members for approval and signature.

The Thule District, now designated as North Greenland, was not given access to the general court system of Greenland until 1 July 1964. No guidance or assistance whatsoever was given to the applicants on the ways to transfer the claim to the court system – even though the court system is based on lay judges who could not be expected to master the complexities of a case like the present one (See generally *Barfod Case, Eur Court of H.R. Ser. A No. 149, Judgement of 22 Feb. 1989*, p. 10f.). Nor was there any access to any legal counsel; legal assistance at the time was to a limited extent given by the Office of the Governor over Greenland.

Equality of arms 1 – access to court and preservation of the respective rights of the parties. Equality between the parties to a dispute is a general principle of law and a prerequisite for a fair trial. To observe this principle the Statute of the International Court of Justice provides in Article 41 for provisional measures, which ought to be taken to preserve the respective rights of the parties. In the present case the applicants have experienced several problems from actions, which have either changed the legal position of the applicants or has attempted to do so – or actions to dispose over material rights and the object of the case. After the finding of a claim for compensation the Hunters' Council was dissolved, even though it had exclusive competence as judicial authority, and without providing it with any opportunity to follow-up on the claim on behalf of the applicants. In the subsequent proceedings after 1996 in the High Court and before the Supreme Court the State Party challenged the right of the association to bring the collective claims, positing that the right to act on behalf of the Thule Tribe could only be exercised by the Home Rule Government, which was not, however a victim of the interferences (See e.g. p. 463 of the Judgement of the High Court). Before the Supreme Court there was an attempt to change the legal position of the applicants by a denial of the identity and continued existence of the applicants. The Government's plea for dismissal of the collective claims was rejected by the Supreme Court, as the Supreme Court maintained the existence of the Tribe. In spite of this the exercise of collective rights of the Inughuit were reduced to just an empty shell. In an Exchange of Notes between Denmark and the United States dated 20 Feb. and 13 Mch. 2003 (the so-called Dundas Agreement) the Colony peninsula was separated from the Defence area in a way which made it unclear whether the area was transferred to Denmark/Greenland or returned to the original owners. Further discussions to modernize the Base installations could further fix and consolidate the "de facto expropriation" and delay the time when the applicants could be restored in their rights. The applicants requested interim protection from the Supreme Court, which refused the request. (See annex a, 5-6)

Equality of arms 2 The applicants obtained legal aid ("fri proces") for bringing the case before the High Court and the Supreme Court. The opposing State however determined the maximum amount allowed for the claim.

The possibilities for the applicants to prepare and conduct the case has been limited severely by the unequal resources allowed to the applicants compared to that available under the rates allowed for the Crown counsel who can further draw on the resources available in the State apparatus. The case has been tried in a judicial system according to the rules of the civil justice. The basics and frame work is the rules according to the adversarial system. This means that access to resources is of not only extreme but decisive importance. A party under a litigation that does not have equal resources comparable to the opponent, therefore does not have a fair trial. The problem is of course very serious indeed when the opposing party is the Crown with its full resources in all respects. The issue has been described by the chairman of the Litigation Subcommittee of The Danish Bar and Law Society (Det Danske Advokatsamfund), Mr. Jakob Lund Poulsen, in a article in the Society's periodical "Advokaten", nr. 5, 14 May 2004 (see Annex k). The work as counsel for the plaintiffs in the Thule Case in the Supreme Court case began in august 1999. It can easily be estimated that this work carries a much more heavy burden compared to the defence-work presented by the Crown's council (Kammeradvokaten) whose work in hours must be half of the plaintiff's counsel's work or even less. 2 December 2004 the Supreme Court decided that the total 1.429 hours (Exclusive hours of own clerks, associated lawyers, legal assistants, secretaries, etc. Those Law Firm expenses are in the Danish legal aid system (fri proces) expected to be paid as the counsels own apparatus expenses) reported by the plaintiff's counsel should be paid by an amount of only DKK 1,5 mio. The counsel of the Crown, however, has received from the state a payment of DKK 3 mio. (see Annex l). As mentioned by Mr. Jakob Lund Poulsen the general retainer and fee agreement comprising the Crown's Counsel allows the latter a fee that should be 2/3 of normal litigation fees. Therefore his fee in a comparison in reality is rather DKK 4,5 mio. The DKK 1,5 mio. representing at least the double work is the resource for the plaintiff's side where as the DKK 4,5 mio. is – in reality – were the resources for the Crown's counsel covering half of the work or less. The plaintiff side has no actual background for stating that the Crown's counsel has been paid too much, but the plaintiff side certainly can state that its own payment is by far to low and in flagrant violation of the principles of equality of arms.

By letter of 31 July 2003 (see Annex m) chairman Uusaqqak Qujaukitsoq told the Supreme Court president Jacques Hermann about the serious problems arising from the underpayment of their counsel and by 21 August 2003 the plaintiff's counsel asked to have a payment on account for all the work done during the first 4 years. The then use of 794 hours was reported and it was underlined that so far all that work had only been paid with fees on account at DKK 370.000,-. In August 2003 the plaintiff's counsel had more than 3 month very demanding work ahead and found that that payment was totally unacceptable also anticipating low payments in the end and anticipating simultaneously a very high payment to the Crown's counsel in the end. On 25 August 2003 the Supreme Court refused further payment on account. There is absolutely no doubt that all the work with the Thule case on the plaintiff's side, and especially also the crucial last 3-4 months of preparatory work, preparing the 9 days oral hearing have all been under conditions manifestly unequal.

7. Article 13 – Right to an effective remedy

For more than a decade after the beginning of the interferences the Inughuit was barred from access to judicial and political avenues to protect their rights under the Convention, cf. observations on Art. 6 and Article 3 of the 1st Protocol. After that time no guidance was afforded to the aggrieved Inughuit by the authorities on possible remedies, which might have been available – and the Convention was not promulgated in Greenland and it was not made available in a language, which the applicants could understand. Finally, as stated in relation to Article 1 of the 1st Protocol it was asserted by the Danish government that traditional Greenlandic land rights was not covered by the scope of Constitutional protection and the mandate in law to create a remedy for intrusions into collective hunting and fishing rights were thwarted by the State Party. Accordingly there has been no effective remedy secured by the Government. It was only after the publication of the monograph by Brøsted and Faegteborg that the applicants realized a possible approach to a solution, but even this was actively opposed and counter-acted by the Government, and the courts approach to the protection of the possession of the Inughuit of their indigenous land rights confirms that the remedy is not effective and practical. Freedom of movement for the Inughuit has still not been attained.

8. 1st Protocol, Article 3- Right to free elections

Access to the exercise of political influence beyond that of the Hunters' Council was not made available to the Inughuit until the parliamentary election on 15 November 1960. This was done through a royal decree No. 269, dated 13. August 1959 changing the law on parliamentary elections in Greenland of 5 June 1953. Thus also the political process was closed for the Inughuit in defence of their interests in relation to the interferences. Since most of the customary cases of compensation for loss and damage in hunting and fishing rights in connection with military bases and foreign installations in Greenland has been handled through the political and administrative system this is not only of formal but also practical relevance.

9. Article 17 – Prohibition of abuse of rights

See point 10 below.

- 4.d -

10. 1st Protocol, Article 2 Right to Education

The recalcitrance of the State Party to view the present case in terms of rights and the Inughuit as an indigenous community endowed with rights was demonstrated through the argumentation of the Crown during oral proceedings both before the Supreme Court and the High Court. The Crown put the argument that there was no forced relocation since the state controlled the infrastructure and that the State Party was therefore free to move the institutions and that the people would therefore have to follow the trading station, the hospital and the school. It is correct that while Government control over appropriations for infrastructure was used as means in furthering a policy of population concentration in West Greenland, there was no such policy for the Thule district where population dispersal had been maintained as public policy in the 1950 Report of the Greenland Commission.

No argument of this kind found any expression in connection with interferences in this case, and the position put to the Court by the Crown in 1999 and 2003 was in other words a purely retroactive justification introduced to divert attention from the realities of the case. Since the right to education is guaranteed by the Convention, the applicants view the Crown arguments and the threat to deny schooling in the central community where people were living in order to obtain a very different result as a violation in itself, aimed at the destruction of rights protected under the Convention. The suggested action must also be deemed to be contrary to the philosophical convictions of the community supposed to be served by the school.

**IV. EXPOSÉ RELATIF AUX PRESCRIPTIONS DE L'ARTICLE 35 § 1 DE LA CONVENTION
STATEMENT RELATIVE TO ARTICLE 35 § 1 OF THE CONVENTION
OPLYSNINGER VEDRØRENDE KONVENTIONENS ARTIKEL 35, STK. 1**

(Voir chapitre IV de la note explicative. Donner pour chaque grief, et au besoin sur une feuille séparée, les renseignements demandés sous les points 16 à 18 ci-après)

(See Part IV of the Explanatory Note. If necessary, give the details mentioned below under points 16 to 18 on a separate sheet for each separate complaint)

(Se punkt IV i vejledningen. Om nødvendigt kan oplysninger, der vedrører nedennævnte punkt 16 til 18, anføres på særskilte bilag for hvert enkelt klagepunkt)

16. Décision interne définitive (date et nature de la décision, organe – judiciaire ou autre – l'ayant rendue)
Final decision (date, court or authority and nature of decision)
Sidste og endelige nationale afgørelse (dato, navnet på domstolen eller myndigheden og afgørelsens art og indhold)

Supreme Court - Judgement of 28 November 2003 (case no. 489/1999) Annex a

- In accordance with the Administration of Justice Article 221, the applicants submitted a request for corrections to the judgement with respect to omissions in the judgement including the applicants arguments in relation to the European Convention on Human Rights. Without further reasons, in a decision of 22 December 2003 the Supreme Court found no basis for undertaking any correction of the judgement. These documents are appended – together with the applicants final claims document to the Court as Annex a (2-4)

- Request of the applicants for interim protection of 28 July 2003 and Decision of the Appeals Committee of the Supreme Court, dated 20 August 2003 Annex a (5-6).

17. Autres décisions (énumérées dans l'ordre chronologique en indiquant, pour chaque décision, sa date, sa nature et l'organe – judiciaire ou autre – l'ayant rendue)
Other decisions (list in chronological order, giving date, court or authority and nature of decision for each of them)
Andre afgørelser (anført i kronologisk orden, med dato, navn på domstolen eller myndigheden og afgørelsens art og indhold, vedrørende hver enkelt afgørelse)

High Court, Eastern Division (Østre Landsret)
Judgement of 20 August 1999 (3. Section, case no. B-3426-96)
Annex b

(Decision of the Thule Hunters' Council establishing a claim for compensation for lost hunting territory and consequential damages, adopted on the annual meeting from 22 April to 5 May 1960, and submitted to the Ministry of Greenland by the Chairman/Inspector of North Greenland on 23 May 1960)

- reported on pages 172-180 in Annex b, supra No action taken and file kept secret for the applicants and for the official review Committee established on 4 June 1987 – case file found in place by Jens Brøsted on 23 June 2000 – and it was documented before the Supreme Court, that the correct case reference had been available to the ministry throughout the search for the “missing files” from 1984-2003 – see Annex e & f)

18. Dispos(i)evez-vous d'un recours que vous n'avez pas exercé? Si oui, lequel et pour quel motif n'a-t-il pas été exercé?
Is there or was there any other appeal or other remedy available to you which you have not used? If so, explain why you have not used it.
Er der, eller var der, nogen anden appelmulighed eller andet retsmiddel til Deres rådighed som De ikke har benyttet Dem af? Hvis dette er tilfældet, bedes De redegøre for, hvorfor disse ikke er blevet benyttet.

All legal remedies have been exhausted through the decision of the Supreme Court for the Association Hingitaq-53 and the individual applicants in list I of annex c.

- With regard to the 5 applicants in list II no effective remedy can be considered to be available after the determinative judgement form the Supreme Court. The case of these 5 applicants – known as High Court, Eastern Division, 3 section no. B-3403-99 – whose case was separated from the main case and subsequently deferred through a procedural agreement of January 28, 1999 between the parties – awaiting the result of the main case. Individual compensation in the amount of DKK 15,000 has been paid to three of these individuals of list II.

De kan, om nødvendigt, fortsætte på et særskilt bilag

**V. EXPOSÉ DE L'OBJET DE LA REQUÊTE
STATEMENT OF THE OBJECT OF THE APPLICATION
ANGIV KLAGENS FORMÅL**

(Voir chapitre V de la note explicative)
(See Part V of the Explanatory Note)
(Se punkt V i vejledningen)

The object of the application is to restore the Inughuit collectively and individually in their indigenous rights. The Government must recognize that the Inughuit have the right as against the whole world to continued occupation, possession, use and enjoyment of the lands of the Thule District, including the traditional village site of Uummannaq. May it please the Court to recognize the special importance for the culture, economic life and values to the Inughuit of their relationship to their traditional land holdings, and that the Inughuit are protected in the peaceful enjoyment of the occupation and use by the right to their collective and individual possession under Article 1 of the 1st Protocol to the Convention.

The Government of Denmark shall acknowledge that there has been a violation the applicants' human rights under the articles enumerated under point 15. Since the continuing violations of their possession rights had been unlawful the restitution of their land rights must be in integrum. The Kingdom of Denmark shall be under an obligation to take the necessary steps to secure these rights for the applicants.

Since there has been an interference with the rights of the applicants and it has only been possible to obtain partial reparation the Kingdom of Denmark shall be obligated to pay compensation for pecuniary and non-pecuniary damage to the applicants in accordance with Article 41 of the Convention.

For the collective claim of compensation for the exclusion from their traditional hunting territory reference is made to the claim for loss of area and consequential damages as submitted to the Supreme Court on 15 October 1999 with a proportional addition thereto until payment.

For the individual claims reference is similarly made to the claim for non-economic damage submitted to the Supreme Court. The Court is also requested to consider the obstruction of the claim and the unreasonably long time used to obtain a resolution of the claims.

The Court is requested to award costs and to include in its consideration the unequal resource position of the parties in their representation before the domestic courts.

The Court is requested to grant legal aid under Art. 91ff of the Rules of Court

**VI. AUTRES INSTANCES INTERNATIONALES TRAITANT OU AYANT TRAITÉ
L'AFFAIRE
STATEMENT CONCERNING OTHER INTERNATIONAL PROCEEDINGS
ANDRE INTERNATIONALE INSTANSER**

(Voir chapitre VI de la note explicative)
(See Part VI of the Explanatory Note)
(Se punkt VI i vejledningen)

20. Avez-vous soumis à une autre instance internationale d'enquête ou de règlement les griefs énoncés dans la présente requête? Si oui, fournir des indications détaillées à ce sujet.
Have you submitted the above complaints to any other procedure of international investigation or settlement? If so, give full details.
Har De indsendt ovennævnte klage til nogen anden international instans? Hvis dette er tilfældet, bedes De angive hvilken eller hvilke.

No such submission has been made.

VII. PIÈCES ANNEXÉES

LIST OF DOCUMENTS

LISTE OVER DOKUMENTER

**(PAS D'ORIGINAUX,
UNIQUEMENT DES COPIES)
(NO ORIGINAL DOCUMENTS,
ONLY PHOTOCOPIES)
(INGEN ORIGINALE DOKU-
MENTER KUN FOTOKOPIER)**

(Voir chapitre VII de la note explicative. Joindre copie de toutes les décisions mentionnées sous ch. IV et VI ci-dessus. Se procurer, au besoin, les copies nécessaires, et, en cas d'impossibilité, expliquer pourquoi celles-ci ne peuvent pas être obtenues. Ces documents ne vous seront pas retournés.)

(See Part VII of the Explanatory Note. Include copies of all decisions referred to in Parts IV and VI above. If you do not have copies, you should obtain them. If you cannot obtain them, explain why not. No documents will be returned to you.)

(Se punkt VII i vejledningen. Vedlæg kopier af alle afgørelser, som De henviser til i punkt IV og VI ovenfor. Hvis De ikke har kopier, bør De fremskaffe sådanne. Hvis De ikke kan fremskaffe kopier, bedes De forklare hvorfor. Ingen dokumenter vil blive tilbagesendt til Dem.)

21. a. Supreme Court, Judgement of 28 November 2003
2. Applicants Request for corrections to the Judgement, dated 8 December 2003
3. Supreme Court Decision of 22 December 2003, rejecting the applicant request for corrections
4. Applicants final claims document to the Supreme Court of 15 October 2003
5. Request of the applicants for interim protection of 28 July 2003
6. Decision of the Appeals Committee of the Supreme Court, dated 20 August 2003 refusing no. "5"
- b. High Court, Eastern Division (Østre Landsret) Judgement of 20 August 1999
- c. 1. list I of 423 named applicants * Applicants and their numbers (see next page)
2. list II of 5 named applicants.
- d. Power of attorney
- e. Jens Brøsted, "Thules forsvundne erstatningssag", *Ugeskrift for Retsvæsen [Danish Legal Gazette]*, No. 49, 9. december 2000., pp. 621-634.
2. Jens Brøsted, Andre Hensyn – H.C. Hansens andet hemmelige brev og Thules erstatningskrav. *Ugeskrift for Retsvæsen [Danish Law Weekly]*, 1997, pp. 51-58.
- f. Rigsarkivet (National Archives of Denmark), *Intern afrapportering af Thuleprojektet*, Rigsarkivet december 2002, see pages 4f: Subsection: Nye søgemidler fra Statsministeriet. Report submitted in the documentation to the Supreme Court, but not considered [Tillægsekstrakt og Magterialesamling, Tillæg I, p. 14-91]
- g. Annex of maps.
- h. Jens Brøsted & Mads Fægteborg, *Thule – Fangerfolk og Militæranlæg*. Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 1985, in 2. enlarged and updated edition, 1987.
- i. The Thule Act, as collected and republished in *Kundgørelser vedrørende Grønlands Styrelse*, No. 2, 1947.
2. Danish Accession to the Thule District, 1937. *Nordic Journal of International Law* (*Acta Scandinavica juris Gentium*) Vol. 57, Fasc. 3, pp. 259-265 – With Danish/Greenland version with maps and supplementary documentation: Da Staten kom til Thule./Naalagaaffik Thulemut anngummat. *tusaut/Forskning i Grønland [Research in Greenland]*, 1988/2, pp.2-12.
- j. Annex of photo documentation of the burning of houses at the Uummannaq village in 1956.
2. Article on the burning of the village : Jens Brøsted, Brænd Thule. Nye oplysninger om en tvangsflytning/Thule ikuallassiuk. Pinngitsaalisamik nuutsitsinerme paasissitissat nutaat. [Burn Thule. New Light on a Forced Relocation.], *Sermitsiaq* d. 27.2.1998, pp. 20-23/33-37.

- k. Article in The Danish Bar and Law Society's periodical "Advokaten", nr. 5, 14 May 2004 (by the chairman of the litigation sub committee of The Danish Bar and Law Society (Det Danske Advokatsamfund), Mr. Jakob Lund Poulsen.
- l. Letter of 19 February 2004 (The Crown's Counsel's fee of DKK 3 mio.)
- m. Letter of 31 July 2003 from chairman Uusaqqak Qujaukitsoq to Supreme Court President Jacques Hermann.

Further exhibits will be submitted as necessary.

Note ad 21.point c.1.:

*** Applicants and their numbers.**

The Litigation in the Danish judicial system.

The judgement of the High Court for the Eastern District of Denmark comprises 598 individuals of which 79 individuals were personal survivors from 1953.

The case also comprised the collective claims forwarded by the Thule Tribe (Thule Stammen).

The appeal writ was filed in the Supreme Court on the 15th of October 1999 according to individually signed documents of power of attorney. (Similar documents received from others of the above mentioned 598 could not be used due to time limitation on right to appeal).

Some of the plaintiffs died during the waiting time. Their estate administrations have subrogated.

The application.

According to Danish procedural rules all of the 423 individual persons were also plaintiffs in the first instance and by that comprised by the 598 individual persons.

As for the 5 individual persons on list II please refer to point 18 of the form on page 5.

VIII. DÉCLARATION ET SIGNATURE
DECLARATION AND SIGNATURE
ERKLÆRINGSAGGIVELSE OG UNDERSKRIFT

(Voir chapitre VIII de la note explicative)
(See Part VIII of the Explanatory Note)
(Se punkt VIII i vejledningen)

Je déclare en toute conscience et loyauté que les renseignements qui figurent sur la présente formule de requête sont exacts.

I hereby declare that, to the best of my knowledge and belief, the information I have given in the present application form is correct.

Jeg erklærer herved, at oplysningerne givet i denne klageformular efter min bedste overbevisning er i overensstemmelse med sandheden.

Lieu / Place / StedCopenhagen.....

Date / Date / Dato28.5.2004.....

(Signature du / de la requérant(e) ou du / de la représentant(e))
(Signature of the applicant or of the representative)
(Underskrift af klageren eller repræsentanten)

Christian Harlang

Højesteret
Prins Jørgens Gård 13
1218 København K

P Å S T A N D S D O K U M E N T
(15. oktober 2003)

i sag nr.:

489/99 og 490/99

Hingitaq 53

v/formanden Uusaqqak Qujaukitsoq

som mandatar for

1. Thule Stammen
(advokat Christian Harlang e.o.)

og

2. m.fl. Qajutaaq Petersen m.fl.
(advokat Christian Harlang e.o.)

Biintervention (1): Qaanaaq Komunia
(advokat Christian Harlang)

Biintervention (2): Det Grønlandske Landsstyre
(samme)

mod

Statsministeriet
(Kammeradvokaten v/advokat K. Hagel-Sørensen)

PÅSTANDE:

1. Indstævnte tilpligtes at anerkende, at appellanterne har ret til at bebo og i øvrigt anvende bopladsen Uummannaq/Dundas i Thule Distrikt.
2. Indstævnte tilpligtes at anerkende, at appellanterne har ret til at færdes, opholde sig og drive jagt og fangst i hele Thule Distrikt.
3. Principialt:
Appelindstævnte tilpligtes til appellant 1 at betale kr. 235.114.290,- med tillæg af sædvanlig procesrente af kr. 500.000,- fra sagens anlæg til betaling sker, med tillæg af sædvanlig procesrente af kr. 12.000,- fra den 12. februar 1998 til betaling sker og med tillæg af sædvanlig procesrente af kr. 24.488.000,- fra den 1. marts 1999 til betaling sker og med tillæg af sædvanlig procesrente af kr. 210.114.290,- fra den 15. august 2002 til betaling sker.

Subsidiært:

Appelindstævnte tilpligte til appellant 1 at betale kr. 136.200.000,- med tillæg af sædvanlig procesrente af kr. 500.000,- fra sagens anlæg til betaling sker, med tillæg af sædvanlig procesrente af kr. 12.000,- fra den 12. februar 1998 til betaling sker og med tillæg af sædvanlig procesrente af kr. 24.488.000,- fra den 1. marts 1999 til betaling sker og med tillæg af sædvanlig procesrente af kr. 111.200.000,- fra den 15. august 2002 til betaling sker.

Mere subsidiært:

Appelindstævnte tilpligtes til appellant 1 at betale et mindre beløb end de under den principale og subsidiære påstand nævnte og med forrentning efter Højesterets nærmere bestemmelse.

4. Appelindstævnte tilpligtes til hver af appellanterne nr. 2, 4-5, 7-13, 15-41, 43-48, 50-65, 68-78 og 80-88, eller boet efter hver af disse, at betale kr. 250.000,- med tillæg af sædvanlig procesrente af kr. 5.952,38 fra sagens anlæg, til betaling sker, og med tillæg af sædvanlig procesrente af kr. 244.047,62 fra den 12. februar 1998 til betaling sker.

5. Som følge af, at indstævnede overfor ovennævnte påstande 1, 2 og 3 har nedlagt påstand om afvisning nedlægges af appellanterne påstand om, at sagen fremmes til realitetsbehandling.
-

INDLEDENDE BEMÆRKNINGER:

Ved nærværende påstandsdocument angives de påstande og hovedanbringender, som appellanterne nedlægger og gør gældende under domsforhandlingen.

Appellanternes processkrifter for Højestereret indeholder i forhold til procesførelsen for første instans en mængde sammenfattende bemærkninger, som appellanterne herved henviser til. Vedrørende visse områder af retlig og af faktisk karakter er der i nærværende påstandsdocument foretaget yderligere sammenfatninger og uddybninger.

Omfattelsen af appellanternes påstande.

Det bemærkes, at betegnelsen "appellanterne" under påstand 1 og 2, således udgøres af i alt 420, nemlig Thule Stammen (1) og de appellerende individer (419). Disse påstande angår således såvel den kollektive enhed, Stammen, som 419 individuelle appellanter.

Det under påstand 3 nævnte krav er alene et kollektivt krav, der fremsættes for den kollektive enhed, Thule Stammen (Hingitaq 53 som mandatar for Thule Stammen).

Ved påstand 4 fremsættes individuelle krav for i alt 79 personer. (For fuldstændighedens skyld bemærkes, at disse 79 personer også indgår i det antal på 420, der er omfattet af påstand 1 og 2)

Samtlige de af påstand 4 omfattende 79 personer, er personer der selv personligt blev tvangsflyttet i 1953. Siden sagens anlæg den 20. december 1996 er et betydeligt antal af de oprindelige personligt tvangsflyttede sagsøgere afgået ved døden, herunder senest i 2003, Jess Qujaukitsoq og Sofie Eipe.

For Landsretten nedlagte indstævnede (sagsøgte) alene påstand om afvisning for så vidt angik påstandene 1 og 2. Under nærværende ankesag har indstævnede ved duplik af 5.

marts 2001 (**E-I, p. 191**) nedlagt en ny yderligere påstand om afvisning, for så vidt angår appellanternes påstand 3, hvilket Højesteret har tilladt den 24. maj 2002 (**E-I, p. 4**). Under appellanternes påstand 5 er der nedlagt påstand om, at sagen fremmes til realitetsbehandling også for så vidt angår denne påstand 3 samt påstand 1 og påstand 2, idet bemærkes, at indstævnte ikke har nedlagt påstand om afvisning for så vidt angår påstand 4.

Erklæringer fra indstævnte af 9. marts 1999 og af 20. august 1999.

Af retsbogen for Østre Landsret den 9. marts 1999 (**E-I, p. 51**) fremgår følgende proceserklæring afgivet af sagsøgte:

"Advokat Hagel-Sørensen bemærkede, at det ikke bestrides, at Thule Stammen kan indtale et kollektivt erstatningskrav".

Østre Landsret har (**D, p. 489**), anført, at:

"Sagsøgte har ikke bestridt, at også Thule Stammen kan rejse erstatningskravet for domstolene".

Den 20. august 1999 tog Statsministeren den samme dag den afsagte dom til efterretning og meddelte følgende:

"Statsministerens udtaelse i anledning af Thule-dommen

***Statsminister Poul Nyrup Rasmussen udtales i anledning af Thule-dommen:
Vi har nu fået en afgørelse om begivenheder, der foregik for snart 50 år siden.
Landsretten har fastslået, at flytningen af Thulebefolkningen i 1953 skete på en måde,
der var retsstridig.***

***Vi tager Landsrettens afgørelse til efterretning. Det er godt, der nu er skabt klarhed
over det historiske forløb, som har berørt mange menneskers liv i Thule fra den tid.
Regeringen vil ikke tage initiativ til at bringe sagen for Højesteret. Sagen har nu kørt
længe nok."***

(Offentlig pressemeldelse på Statsministeriets hjemmeside, www.statsministeriet.dk).

Uden påkrav fra domhaveren har indstævnte efterfølgende uden forbehold anvist det kollektive erstatningsbeløb i overensstemmelse med domskonklusion til Hingitaq 53 som mandatar for Thulestammen. Godt 1½ år efter domsafsigelsen har indstævne i sin replik, side 2 - 3, nedlagt den nye påstand om afvisning af det kollektive erstatningskrav. Det bemærkes, at indstævnte ikke har nedlagt påstand om frifindelse overfor dombeløbet.

Påstand 3 ved inkamationen.

Sagen blev anlagt i første instans forinden fri proces blev erhvervet og dermed oprindeligt med pligt til betaling af retsafgift til den indstævnte stat. Det oprindelige påstandsbeløb blev med forbehold for senere forhøjelse midlertidigt fastsat på denne baggrund, jf. nærmere nedenfor.

Tvangsflytning.

Som det fremgår ovenfor, har Statsministeren erkendt, at "... flytningen af Thulebefolkningen i 1953 skete på en måde, der var retsstridig."

Appellanterne finder, at det under domsforhandlingen bør kunne lægges til grund, at der bindende er etableret enighed om, at flytningen af befolkningen i 1953 ikke var frivillig, men tvangsmæssigt iværksat og gennemført af den indstævnte stat. Vedrørende de herom under ankemålet afgivne proceserklæringer henvises til **II,2**, navnlig hovedanbringender nr. (77) – (81).

Ikke rettighedsfortabelse.

Det bemærkes, at indstævnets indsigler overfor påstand 3 og påstand 4 om rettighedsfortabelse som følge af forældelse og passivitet, ved proceserklæringer afgivet under ankesagens forberedelse af indstævnte er frafaldet (**E-I, p. 177 og 198**).

Tegnforklaring.

Tegn:	Betydning:
D,p.x:	Østre Landsrets dom 20. august 1999, side x.
E-zz,p.x:	Den integrerede ekstrakt- og materialesamling, bind zz, side x.
E-zz, bogeksemplar:	Den integrerede ekstrakt- og materialesamling, bind zz, bogeksemplar.
TE:	Tillægsekstrakt.

Øvrig tegnforklaring følger så vidt muligt det gængs anvendte.

THULE STAMMENS IDENTITET OG EKSISTENS:

Thule Stammen (Inughuit) har været identificeret som en særskilt inuit stammeenhed både før og efter den danske kolonisation i 1921, så vel som på tidspunktet for Thulebasens etablering tvangsflytningen og i tiden derefter, jf. hertil bilag 472, s. 9ff (**E-XVII, p. 159ff**) samt de i materialesamlingen fremlagte dokumenter til De Forenede Nationers Fagorganisation vedrørende oprindelige folk, International Labour Office (ILO) i Geneve (**E-XVI, p. 152 - 219**).

Nedenfor følger nogle enkelte sammenfattende bemærkninger vedrørende det centrale bevismæssige tema om identitet og eksistens. De anførte faktiske forhold er i øvrigt nærmere udbygget og uddybet i forbindelse med de retlige kvalifikationer, der foretages i forbindelse med hovedanbringender nedenfor.

Om Thulestammens kulturelle og samfundsmæssige baggrund og særlige identitet skal det i tilknytning til appellanternes anbringender navnlig anføres følgende:

Inughuit, også kendt under mange andre betegnelser, herunder den ofte anvendte, polareskimoerne, er en selvstændig enhed blandt Inuit folkegrupperne i områderne fra Sibirien, over Alaska, Canada til Grønland.

Inughuit er de eneste beboere i det store og i øvrigt naturligt helt ubeboelige Nordgrønland.

Thule Stammen har været identificeret som en særskilt inuit stammeenhed både før og efter den danske kolonisation i 1921, så vel som på tidspunktet for Thulebasens etablering, tvangsflytningen og i tiden derefter, (**E-XVII, p. 159ff** og **E-I, p. 256ff**).

Vedrørende opdagelsen af Thule Stammen henvises til **E, bogeksemplar (Jean Malaurie), side 36ff**, indeholdende den engelske opdagelsesrejsende kaptajn John Ross' skrift i dansk oversættelse "Strejflys over polareskimoerne" samt til dette værks artikel, side 21ff "Opdageren af polareksimoerne".

Forholdene i Thuleområdet på tidspunktet for den private danske kolonisation – i form af den dansk/vestgrønlandske mission i 1909 og Knud Rasmussens handelsstation i 1910 er beskrevet i professor H.P. Steensbys monografi i *den officielle forskningsserie Meddelelser om Grønland* (1910), bilag 505 (**E-II, p. 5 - 9**). Professor Steensby understregede her bl.a. Thulestammens faktiske besiddelse af deres fangstterritorium, som ikke behøvede forsvar mod fjendtlige stammer, hvilket reflekteredes i deres sociale organisation. Uummannaq-bopladsens centrale og historiske placering i distriket er dokumenteret i den engelske opdagelsesrejsende kaptajn E. A. Inglefield's kort (**E, bogeksemplar (Jean Malaurie)** fra 1853 [med indsatskort over North Star Bay (**E-III, p. 111**)]. Thulestammens selvstændige placering i Inuitområdet fra Sibirien til Østgrønland er dokumenteret i oversigtsværkerne i bilag 476 (Birket Smith) (**E-II, p. 365 - 366**), 477 (Weyer) (**E-III, p. 1 - 3**) og 478 (Burch) (**E-III, p. 58 - 59**), hvilket bekræftes i bilag 474 (**E-II, p. 356 - 364**) og 475 (**E-II, p. 338 - 340**), som er Nationalmuseets Vejledninger (1960 & 1948 udgaverne), der tillægges væsentlig autoritativ bevisværdi som udtryk for den relevante nationale vidensinstans på området. (jf. i det hele Processkrift VI) (**E-I, p. 256 - 269**). Den supplerende vidneafhøring (**E-I, p. 25 - 31**), Bilagene EQ - ET (**E-II, p. 341 - 355**, **E-III, p. 18 - 37**, **E-III, p. 60 - 69**, og TE), som i alt væsentligt bekræfter appellanternes fremstilling af Inughuit som en særlig, selvstændig gruppering. Dette er yderligere understreget ved sagkyndig vidneforklaring af professor Robert Petersen, den 23 oktober 2002 (**E-I, p. 25 - 31**). Jørgen Richels bidrag om geografisk dialektforskning, er af appellanterne blevet yderligere suppleret med materiale fra dets sammenhæng på seminaret "Vort Sprog – vor kultur" (**E-III, p. 18 - 37**).

Som det fremgår af Nationalmuseets ovennævnte vejledninger må Polareskimoernes kultur og livsform ikke forveksles med det arkæologiske begreb "thulekulturen", som vedrører mere arkæologiske kulturlag og teorier om (indvandrings)vandringshistorie – og som ikke er centrale for de her foreliggende spørgsmål (**E-I, p. 162**).

Relevant i nærværende sag er derimod det fremlagte materiale fra standardværket, "Handbook of North American Indians, Vol. V, Arctic", bilag 458 (**E-III, p. 98 - 99**), hvorfaf det fremgår, at "polareskimoerne i 1970erne stadig fungerede som en homogen gruppe med alle medlemmer af samfundet kendt blandt hinanden og talende samme eskimodialet. Polareskimoerne ser hverken sig selv som danske eller del af det vestgrønlandske samfund; de opfatter sig selv som et særligt element af den grønlandske befolkning, således [”accordingly”] som en adskilt etnisk gruppe." (Oversættelsen er sprogligt præciseret fra **E-I, p. 84f**).

Inughuit har fastholdt en særlig sproglig, kulturel og erhvervsøkonomisk identitet.

Dette støtter antagelsen af, at Inughuit opfylder de definitoriske kriterier for at kunne påberåbe sig rettigheder som indfødt folk, jf. ILO Konvention 169, Artikel 1, stk. 1 (b).¹

Som det fremgår af appellanternes hovedanbringender, gøres det bl.a. gældende, at bedømmelsen af om Inughuit er et indfødt folk eller et stammefolk ikke skal ske efter en retlig målestok, men er et faktisk bevismæssigt anliggende, således som den internationale standard i 1930 blev fastlagt af Den faste internationale Domstol i *Greco-Bulgarian Communities Case*, PCIJ Reports, Ser. B, No. 17, p. 22, (**E-XVII, p. 157 - 159**) og således som dette autoritative princip siden er blevet fulgt af FN's Menneskerettighedskomite, af den Rådgivende Komité under art. 26 af Den Europæiske Rammekonvention om Beskyttelse af Nationale Minoriteter og af ILO (**E-XVI, p. 39f og p. 58, tekst til og fodnote 90**).

Selvidentifikation som indfødt folk eller stammesamfund af en gruppens medlemmer skaber en grundlæggende formodning for at denne gruppe er indfødt eller et stammesamfund, hvis den i øvrigt opfylder de objektive kriterier i ILO Konvention 169, Artikel 1;

Af Højesterest Anke- og Kæremålsudvalgs dombog for retsmøde afholdt den 24. juni 2002 fremgår følgende proceseerklaering, hvorefter den indstævnte Stat

"ikke vil bestride, at appellanterne opfatter sig som tilhørende Thule Stammen." (E-I,p.6)

¹(E-I,p.259) det er formentlig en fejlskrivning, når Østre Landsret i dommen har henført Thulestammen til "litra a" om stammefolk i stedet for "litra b" om indfødte folk.

Som det fremgår af dombogen frafaldt appellanterne herefter indhentelse af partsforklaringer fra appellanter vedrørende spørgsmål om selvidentifikation.

Den centrale dato i den foreliggende sag for at afgøre Inughuits eller Thulestammens status som indfødt folk er tidspunktet for indlemmelsen af Thule Distrikt under koloniområder i ”Dansk Grønland” den 20. maj 1921;

Thule Stammen havde den 20. maj 1921 levet i århundereder som et organiseret samfund i dets hjemland (d.v.s. fangstterritoriet), i det væsentligste uforstyrret og ganske uomtvistet;

Thulestammens medlemmer har i det højarktiske økosystem, hvori de har levet, på en fleksibel og effektiv måde udnyttet og tilegnet sig alle brugelige elementer af deres omgivelser under tilpasning til de ekstreme geografiske og klimatiske forhold.

HOVEDANBRINGENDER:

I. FORMALITETEN.

Til støtte for den nedlagte påstand om, at sagen fremmes til realitetsbehandling gøres det gældende,

- (1) at Thule Stammen har fuld partshabilitet til at rejse søgsmål om kollektive territoriale rettigheder og fangstrettigheder i Thule Distrikt,
- (2) at Thule Stammen efter de særige grønlandske forhold, herunder de særige forhold i Thule Distrikt, er en tilstrækkelig veldefineret og tilstrækkelig klart afgrænsset kollektiv enhed, der er bærer af rettigheder og pligter, og derfor kan optræde som procespart i denne sag,
- (3) at der således ikke er identitet mellem Thule Stammen og offentlige myndigheder, herunder ikke med Qaanaaq Kommunia. Grønlands hjemmestyre er en del af den danske statsmagt med fra denne overladte kompetencer. Thule Stammens søgsmålskompetence er ikke absorberet af den indstævnte Stats egne organer. Søgsmålskompetencen er ikke afhængig af statslig lovgivning,

- (4) at rigtigheden heraf så meget desto mere er styrket derved, at Qaanaaq Kommunia uden begrænsning er indtrådt som biintervenient til støtte for appellanternes sag.
- (5) at rigtigheden heraf så meget desto mere er styrket derved, at Det Grønlandske Landsstyre uden begrænsning er indtrådt som biintervenient til støtte for appellanternes sag.
- (6) at Thule Stammen er direkte og umiddelbart berørt af tvangsflytningen i 1953 og af anlægget af Thule Air Base, og derved af de spørgsmål, hvorpå bedømmelsen af de i denne sag nedlagte påstande beror,
- (7) at Thule Stammen har en ret til at rejse sagen på egne vegne og få den taget under pådømmelse, jf. artikel 6 i Den Europæiske Menneskeretskonvention, jf. bl.a. Den Europæiske Menneskeretsdomstols dom af 9. december 1994 i sagen *Holy Monasteries mod Grækenland*,
- (8) at de individuelle appellanter har fornøden søgsmålskompetence for så vidt angår deres individuelle rettigheder,
- (9) at de nedlagte påstande er tilstrækkelig klare og præcise, og således opfylder kravene i retsplejelovens § 348, stk. 2, og
- (10) at Danmark har en forpligtelse til at sikre indfødte folk en ret til en tilstrækkelig og effektiv adgang til inden for det nationale retssystem at få afgjort kollektive krav om landrettigheder, jf. Kapitel II af ILO Konvention 169, og især artikel 14 (3) og 12.

II. REALITETEN:

1. Retsgrundlag.

Overordnet bemærkes det, appellanternes processkrav fremsættes ud fra et retsgrundlag, som består af retsregler, der fremgår såvel af skrevne grundlovsmæssige bestemmelser,

traktater, lovgivning, anordning, m.v. som af uskrevne retskilder, herunder thuleret, lokal sædvaneret, den folkeretlige sædvaneret og retsgrundsætninger, m.v.

Som det fremgår påberåbes danske retsregler, som værende tilstrækkelige med den tilpasning som hensynet til lokale retsopfattelser og erhvervsforhold samt Thule Stammens stilling som indfødt folk nødvendiggør. Disse regler kan fortolkes som værende i harmoni med de folkeretlige regler. Ved sagens bedømmelse kan der evt. tillige eller alternativt blive tale om at anvende folkeret, herunder folkeretlig retssædvane. Det kan herfor lægges til grund, at danske domstole i almindelighed skal og vil anvende retsregler i medfør af folkeretlige retssædvaner. Det kan ud fra retspraksis påvises, at domstolene hidtil har iagttaget en åbenhed i national ret overfor sådanne retsgrundlag.

Nærværende sag må også anskues som værende en international sag, hvor der i national ret kan opstå behov for supplerende retskilder fra folkeretten. Thule Stammens (Inughuits) retsforhold er ikke naturgroet regulerede i traditionel dansk ret, der selvsagt har typiske danske livs- og samfundsforhold som indfaldsvinklen for den retlige regulering. De nationale retsregler er typisk ikke udviklede med sigte på de helt særegne forhold, som præger Thule Stammens livsforhold, ikke langt fra Nordpolen. I sådanne situationer kan behovet for folkeretten klart manifestere sig, netop med henblik på at fremskaffe et sammenhængende og dækkende retligt univers for retsanvendelse under Rigsfællesskabets domsmyndighed.

Kendetegnende for ikke alene Den Europæiske Menneskeretsdomstol, men også andre folkeretlige retsgrundlag, er det, at de retlige begreber gives deres eget indhold under hensyn til de beskyttelsesmæssige hensyn, der foreligger til pådømmelse

Udviklingen i se senere årtier har vist behovet for eksistensen af særskilte folkeretssubjekter, der kan tjene som bærere af navnlig interesse- og rettighedssubjektivitet.

Det kan i den forbindelse også have betydning, at national ret er opstået i og knyttet til vedkommende Stat, og at der derved fremkommer et åbenbart behov for støtte i internationalt gældende retsgrundlag, når sådanne sager skal afgøres ved en national domstol.

a. Lovvalget. Retsbrud.

Til støtte for de nedlagte påstande gøres det for så vidt angår lovvalget gældende,

- (11) at grønlandsk ret, herunder thuleret, kan påberåbes som *lex rei sitae* og *lex loci delicti*, idet der er tale om en sag om grønlandske landrettigheder og fangstrettigheder samt om erstatningsansvar udenfor kontrakt i anledning af skadevoldende handlinger i Grønland,
- (12) at appellanterne har retsbeskyttelse allerede i medfør af normer af grundlovsmæssig art, der også kan gøres gældende under anvendelse af og med fortolkning af gældende internationale retsnormer, jf. bl.a. artikel 38, stk. 1 – 2 i Den internationale Domstols statut (**E-VI, p. 301**).

Indstævnte har groft krænket sådanne skrevne og uskrevne retsnormer samt gældende trinlavere retsnormer ved manglende opfyldelse af hjemmelskrav i henhold til det almindelige legalitetsprincip i forhold til lov og administrative bestemmelser, der ligeledes må forstås under anvendelse af og med fortolkning af gældende international ret,

b. Grundloven før 1953.

For så vidt angår de påberåbte grundlovsbestemmelser gøres det gældende,

- (13) at appellanterne kan støtte ret på frihedsrettighederne, der fremgår af tidligere grundlov, herunder ejendomsrettens (1915/1820: §80) og boligens (1915/1920: §79) ukrænkelighed,
- (14) at disse frihedsrettigheder således også før den 5. juni 1953 var gældende for Thule og resten af Grønland,
- (15) at at de danske grundloves frihedsrettigheder, herunder beskyttelsen af den private ejendomsret siden grundlovsbestemmelsen af 1855 udtrykkeligt var gældende for de danske kolonier, herunder Grønland.

På Rigsdagens samling i 1855 gennemførtes en indskrænkning af grundloven af 1849 (**E-XIV, p. 13**) således at denne, jf. § 1 begrænsedes til at gælde for Kongeriget Danmarks særlige Anleggerner, der opregnedes i § 2 som i næstsidste punkt omfatter "Coloniernes indre Anleggerner". For at imødekomme Rigsdagens krav om sikkerhed for de af Grundloven hjemlede friheder og rettigheder udstedte Frederik VII den 29. august 1855 et allerhøjeste Reskript som garanterede, at disse "Friheder henhøre under de i

Grundlovsbestemmelsen udtrykkeligen nævnte særlige anliggender” (**E-XIV, p. 16**). Reskriptet blev udstedt på Premierminister Doctor Juris P.G. Bangs henstilling og var adresseret til Premierministeren med fidimerede genparter, som blev tilstillet hvert af Tingenes formænd. Reskriptet blev samme dag oplæst af Tingenes formænd som meddelte, at Reskriptet ville blive opbevaret i Rigsdagens arkiv (hvor de originale genparter efter det der oplyses fortsat findes). Herefter behandledes forslag om forfatningslovenes samtidige ikrafttræden. Reskriptet kundgjordes samtidig med forfatningslovene (se Lovsamlingen 1855, p. 279, og Kundgørelse af ikrafttræden, a.st. s. 315 og 317; Dep.tid. 1855, p. 723, Fogtman (v. Algreen-Ussing) 1855, s. 287, Linde m.fl. s. 488 (som henvisning), jf. Statsrådets Forhandlinger, VI B, 7/6-1854 – 30/8-1856, p. 326f), og må efter dets form anses for grundlovsgivers autentiske fortolkning af frihedsrettighedernes rækkevidde. Det fremgår af Reskriptet bl.a., at

“Vi med Vort Ministerium finder det aldeles utvivlsomt”

at frihedsrettighederne hører under Grundlovens udtrykkeligt nævnte særlige anliggender.

(16) at frihedsrettighederne således omfatter Grønland før Grundloven af 1953.

Rigsdagen afviste i øvrigt senere forsøg fra Regeringens side på at undtage Koloniernes indre anliggender fra Kongerigets særlige anliggender (RT, 1855-56, 7. ord. Sml): Appellanterne peger her bl.a. på Hammerich, der i Folketinget mindede om, at Grønland har en befolkning, hvis grundrettigheder efter Grundloven, som regeringen nu ville overgive til fællesregeringen uden garanti for at rettighederne ville blive overholdt (a. st. sp. 124). Frihedsrettighederne blev således fastholdt som en garanti for ”Grønlændernes borgerlige Forhold”. Der henvises endvidere til **E-I, p. 170 - 171**,

(17) at der med ovenstående grundlovsmaessige diposition i 1855 skete en stadfæstelse af frihedsrettighedernes anvendelse i kolonierne, og dermed i Statsrådet selv skete en tilsidesættelse af tidligere antagelse cfr. **D, p. 352f** og **D, p. 490**,

(18) at der med grundlovsudstederens ”allerhøjeste Reskript” af 29. august 1855 således er gyldighed af 1849-grundlovens frihedsrettigheder, herunder ejendomsrettsbeskyttelsen, også i Grønland, hvilket siden kolonisationen således også omfatter Thule Distrikt (**E-XIV, p. 16**),

(19) at ejendomsrettsbeskyttelsen klart har fundet udtryk i hidtidig erstatningspraksis, herunder overvejelserne i Indenrigsministeriet vedrørende overtagelse af Thule-stationen efter Knud Rasmussens dødsbo (**E-I, p. 173**),

- (20) at dette i øvrigt svarer til de oplysninger, der er afgivet overfor FN's Kolonialmyndigheder, jf. FN-Pagtens artikel 73,
- (21) at beskyttelsen af privat ejendomsret i Grønland i øvrigt forelå allerede forud for grundloven, idet Den Kongelige Anordning af 18. marts 1776 under straf forbød nogen "fremmed" eller "indenlandsk" (**E-IV, p. 16**) "at berøve Grønlænderne, bortføre Dem fra landet, eller enten mod dem [...], eller sammes Gods, nogen Slags Voldsomhed og Overlast at øve, at hvad Navn nævnes kan.

"Ovenstående bestemmelse påberåbtes af Danmark ved den Den Faste Internationale Domstol i Haag i 1933, som grundlag for Danmarks beskyttelsesforanstaltninger overfor "Eskimoernes interesser"" (**E-VI, p. 39f og 53ff**),

- (22) at indstævnte som ministerium, og i særdeleshed som det ministerium, der er ansvarlig for den samlede regerings førelse, er bundet af statsretlige, forvaltningsretlige og folkeretlige regler, også når ministeriet optræder som procespart i civile sager,
- (23) at indstævnte således er forpligtet bl.a. af legalitetsprincippet, og det almindelige forvaltningsretlige princip om loyal, saglig og ligelig forvaltning, også når der i retssager fremføres anbringender for domstolene,
- (24) at indstævnte derfor kan være afskåret fra at fremsætte anbringender i strid med ovennævnte regler, og
- (25) at dette er tilfældet for så vidt angår anbringender, der åbenbart strider mod lovgivningen, eller anbringender, hvis fremsættelse indebærer en vilkårlig fravigelse af standpunkter, som tidligere er gjort gældende af den indstævnte Stat,
- (26) at regeringen og dermed indstævnte på Danmarks vegne i hvert fald i perioden 1947 til 1954 overfor De Forenede Nationer vedvarende har gjort gældende, at daværende grundlovs frihedsrettigheder, herunder beskyttelsen af ejendomsrettens ukrænkelighed og bolagens ukrænkelighed var gældende i Grønland, og dermed også før grundloven af 1953,

- (27) at disse oplysninger har dannet grundlag for De Forenede Nationers bedømmelse af forholdene i Grønland, jf. FN Pagtens artikel 73, og
- (28) at indstævnte derfor er afskåret fra, nu tilsyneladende uden nærmere begrundelse, at fremføre det stik modsatte synspunkt som anbringende i nærværende sag, jf. også det almindelige retsprincip "estoppel",
- (29) at Thule Stammen og de individuelle appellanter har nydt samme rettigheder som den øvrige befolkning i Kongeriget Danmark under grundloven af 1915, herunder navnlig grundlovens frihedsrettigheder,
- (30) at grundlovens frihedsrettigheder fuldt ud fandt anvendelse i Grønland og i Thule Distrikt på handlinger foretaget af danske myndigheder overfor lokalbefolkningen,
- (31) at frihedsrettigheder vedrørende boligens ukrænkelighed og ejendomsrettens ukrænkelighed med et realitetsindhold, der ganske svarer til grundlovens bestemmelser under alle omstændigheder var gældende i hele Grønland, jf. det, der tidligere er tilkendegivet fra dansk side overfor FN,

c. Grundloven af 1953.

- (32) at appellanterne kan støtte ret på frihedsrettighederne, der fremgår af grundloven af 5. juni 1953, herunder ejendomsrettens (§ 73) og boligens (§ 72) ukrænkelighed, og herunder gøres det i øvrigt nærmere gældende
- (33) at krænkelserne af appellanternes rettigheder fortsatte efter denne grundlovs ikrafttræden den 5. juni 1953 (§ 89 med stadfæstelse samme dag),
- (34) at den tidsmæssige sammenhæng og rækkefølge mellem tvangsflytningen og denne grundlovs formelle ikrafttrædelse, er af en sådan art, at der hos den indstævnte Stat har foreligget ond tro i overordentligt vidtgående omfang, idet det har været hensigten at unddrage Thulebefolkningen dens retsbeskyttelse overfor indgreb foretaget af statsmagten selv,

(35) at der ikke forelå nogen offentligretlig beslutning om flytning, da den iværksattes og gennemførtes, og det nærmeste man kommer til noget, der minder om en egentlig beslutning om flytningen af hensyn til den amerikanske anlæggelse af et antiluftsskytsbatteri, er tilvejebringelsen af en bevillingshjemmel i overensstemmelse med ministeriets anmodning af 7. maj 1954 gennem finansudvalgets aktstykke i hemmelig skrivelse K af 19. maj 1954, **E-IX, p. 340**, og at denne formelle beslutning således først finder sted et lille år efter 1953 grundloven.

d. International ret. Generelt.

For så vidt angår påberåbelsen af international ret gøres det gældende,

(36) at international ret kan påberåbes af appellerne, idet sådan ret ved direkte anvendelse eller fortolkning må betragtes som en integreret del af grønlandsk ret og af dansk ret,

(37) at Højesteret kan fortolke international ret af relevans for afgørelsen af nærværende tvist og herunder tage stilling til, om dette skal ske under selvstændig anvendelse heraf eller under anvendelse af en dansk retsregel i lyset af international ret,

Der henvises navnlig til **E-XIV, p. 536 – 571** og den deri indeholdte retspraksis.

(38) at folkeretlige normer for Grønland er inkorporeret i legalitetskravet i § 45 i lov nr. 134 af 18.4.1925 om Grønlands Styrelse, som videreført tilsvarende i lov nr. 271 af 15.6.1950 om Grønlands Landsråd og kommunalbestyrelser m.v., § 23,

e. Internationale retskilder. Konkret.

e.1. Folkeforbundets pagt.

Det gøres gældende, at pagtens artikel 23 b er gældende retskilde i sagen, idet Den internationale Domstol i Sydvestafrikasagen (**E-VI, p. 256, jf. 266**) i 1950, fastslog, at Sydafrika fortsat var omfattet af de internationale forpligtelser, som anføres i pagtens artikel 22. På tilsvarende vis var Danmark fortsat omfattet af den parallelle bestemmelse i pagtens artikel 23(b) (**E-VI, p. 253 – 255**).

(39) at den behandling Inughuit eller Thulestammen i forbindelse med anlægget af Thulebasen og de efterfølgende begivenheder, herunder flytningen i 1953, blev utsat for er i strid med Danmarks forpligtelse efter Folkeförbundets Pact, artikel 23 (b) om ”*at sikre den indfødte Befolkning i Områder, som er under deres Forvaltning, en retfærdig Behandling*”, jf. ovenfor, (**E-XII, bogeksemplar**). Kravet om ”*Retfærdig Behandling*” har både et processuelt og et materielt indhold, ligesom det i hvertfald efter FN-Pagtens ikrafttræden indeholder et krav om ligebehandling og ikke-diskrimination. Folkeförbundspagtens principper og ”hellige forpligtelse” i art. 22 og 23(b) videreförtes i øvrigt i FN Pagtens Kap. XI om ikke selvstyrende områder, jf. Østre Landsrets bemærkninger herom (**D, p. 491f**) og Danmarks oplysninger til FN om anvendelsen af principperne i den Danske Grundlovs frihedsrettigheder i Grønland, (**E-VII, p. 18ff og E-x,p.1ff**).

e.2. De Forenede Nationers pact.

Det gøres gældende, at konventionen er gældende retskilde i sagen, idet den er ratificeret den 24. oktober 1945.

e.3. FNs Internationale konvention om borgerlige og politiske rettigheder af 1966.

Det gøres gældende, at konventionen er gældende retskilde i sagen, idet konventionen er ratificeret af Danmark den 6. januar 1972 med ikrafttrædelse fra 1976 med virkning også for Grønland.

e.4. FNs Racediskriminationskonvention.

Det gøres gældende, at konventionen er gældende retskilde i sagen, idet idet konventionen er ratificeret af Danmark den 9. december 1971 med virkning også for Grønland.

e.5. Europarådets statut af 5. maj 1949.

Det gøres gældende, at konventionen er gældende retskilde i sagen, idet konventionen er ratificeret af Danmark den 14. juli 1949 med virkning også for Grønland.

e.6. Den Europæiske Menneskeretskonvention og 1. tillægsprotokol.

Det gøres gældende, at konventionen er gældende retskilde i sagen, idet konventionen er underskrevet af Danmark den 4. november 1950 og tillægsprotokollen den 20. marts 1952 og begge er ratificeret af Danmark den 31. marts 1953 med virkning for Grønland med et ratifikationsinstrument der er deponeret den 13. april 1953, samtidig med en erklæring af 7. april 1953 som udstrakte konventionen til også at omfatte Grønland.

e.7. ILO-konvention nr. 169.

Det gøres gældende, at konventionen er gældende retskilde i sagen, idet konventionen er ratificeret af Danmark med ikrafttrædelse pr. 5. september 1997.

e.8. Wiener-konventionen.

Det gøres gældende, at konventionen er gældende retskilde i sagen, idet den er ratificeret af Danmark den 10. maj 1976.

2. Territoriale rettigheder.

A. Hjemmelsforhold. Lokale rettigheder.

(40) at de(n) for Grønland kompetente minister/ministre var omfattet af legalitetskravet i lov nr. 271 af 15. juni 1950, jf. lov nr. 134 af 18. april 1925 §

45, og dermed Thuleloven som stadfæstet af Ministeriet for Søfart og Industri, Grønlands Styrelse, den 8. september 1931 (**E-V, p. 80f**),

- (41) at danske myndigheder, når de har truffet bestemmelser vedrørende forhold i Thule, i overensstemmelse med Thuleloven har været retligt forpligtet til at rådføre sig med Thule Fangerråd, og at Fangerrådet har haft beslutningskompetence, mens danske myndigheder har haft en initiativret og ministeren en godkendelsesbeføjelse overfor Fangerrådets beslutninger, jf. Thulelovens § 5 som ændret ved skrivelsen af 8. september 1931 om stadfæstelsen af Thuleloven.

Der henvises i denne sammenhæng til:

På tidspunktet for gennemførelsen af tvangsflytningen og anlæggelsen af Thule Air Base skulle Thule administreres efter § 23 i lov nr. 271 af 27. maj 1950 om Grønlands Landsråd og kommunalbestyrelse m.v. (**E-VII, p. 135**). Denne bestemmelse havde følgende ordlyd:

"Østgrønland og Nordgrønland administreres efter Statsministerens nærmere Bestemmelse".

Det fremgår af lovens forarbejder, jf. Rigsdagstidende, tillæg A, 101. Ordinære Samling 1949-50 II, spalte 5515 (**E-VII, p. 147**), at:

"Bestemmelsen svarer ganske til Styrelsесlovens § 45, jfr. i øvrigt Bemærkningerne til § 1".

§ 45 i lov nr. 134 af 18. april 1925 om Grønlands styrelse (**E-IV, p. 100**) havde følgende ordlyd:

"Den Del af Nordgrønland, der ligger mellem 75° Nordbredde og Nordstrunden samt Østgrønland administreres efter de paagældene Ministres nærmere Bestemmelse, dog som for de andre grønlandske Landsdeles vedkommende med Iagttagelse af gældende Love og Anordninger og Traktatmæssige Bestemmelser".

Selvom der således sprogligt var forskel på de to bestemmelser, forelå der ingen indholdsmæssig forskel.

Rigtigheden af det påberåbte legalitetsprincip som gældende er i øvrigt bekræftet i Indenrigsminister Hauges forelæggelsestale, hvori bl.a. følgende er anført:

”Det er jo noget absolut og bestemt, at de paagældende Ministre faar beføjelse til uden videre at administrere Trakterne paa Øst- og Nordgrønland. Det er imidlertid en Selvfølge, at deres Administration kun kan ske i nøje overensstemmelse med, hvad der allerede er Lov og hvad der maatte blive Lov; de pågældende Ministre, i dette Tilfælde Indenrigsministeren og Kirkeministeren, kan selvfølgelig ikke ved en Lov faa særlig Beføjelse til at handle Egenmægtigt. Men for Angmagssaliks Vedkommende og for Scorebysund-Distrikts Vedkommende [...] vil der jo ikke være de Organer i Styrelsen, som der er paa Vestkysten; vi har dør ingen Kommuneraad, ingen Sysselraad, ingen Landsråd, [...]. Dette, at de pågældende Ministre skal administrere det paagældende Landomraade, kan jo ikke betyde andet end, at Ministrene ikke er suveræne i deres Administration af de nævnte dele af Grønland; de maa for det første være ansvarlige for deres Handlinger overfor den samlede Regering og overfor Rigsdagen og for det andet rette sig efter, hvad der allerede er dansk Lov paa dette Omraade, derunder også traktatsmæssige Bestemmelser i Forholdet til andre Nationer, traktatmæssige Bestemmelser, som er eller maatte blive gyldige.”(E-IV, p. 116) (Fremhævet her)

Det må således lægges til grund,

- (42) at der i 1951 og 1953 var et legalitetsprincip gældende i forholdet mellem danske rigsmydigheder og appellant 1 og dens medlemmer, og i øvrigt heller ikke uden respekt af lokale retssædvaner,
- (43) at der således ikke fra dansk side retmæssigt kunne rådes overfor Thule uden respekt af dette legalitetsprincip, og i øvrigt uden respekt af lokale retssædvaner, Thuleloven og internationale konventioner og folkeretlig sædvane,
- (44) at Grønlands Styrelse har bekræftet eksistensen af legalitetsprincippet ved sin undskyldning (E-VII, p. 14) i august 1946 for placeringen af vejrstationen på Thule Stammens område,

- (45) at personer under de danske love – og herunder danske myndigheder m.m. – under styrelsесloven 1925, § 41, 2. sætning, er forpligtet til at respektere ”den mellem Grønlænderne lovligt bestående Retsorden”, herunder lex loci, jf. anbringende nr. 11, thuleloven og grønlandske retssædvaner, jf. også ovenstående legalitetsprincip,
- (46) at Kredsdommer Kaj Søby, Qaanaaq, i sin skriftlige besvarelse af Højesterets spørgsmål bl.a. har bekræftet, at fangst- og fangstdeling, og herunder deling af kontanter fra fangstudbytte, indgår i det retsgrundlag, han som kredsdommer kan anvende, og kredsdommeren har oplyst, at retten lejlighedsvis har indkaldt ”gamle” fangere til at oplyse om fangstret og fangstdeling (**E-I, p. 12f og p. 15f**),
- (47) at indstævnte regering i dens memorial til Den internationale Domstol i *Jan Mayen sagen* har anført, at lokale samfund i Grønland har erhvervet hævdvundne rettigheder til særlige fangst- og fiskeriområder (**E-I, p. 263**),
- (48) at fornævnte oplysninger bygger på grønlandsk retssædvane, som udtrykt i de af H.J. Rink trykte *Grønlandske Skikke og Vedtægter*, der er samlet og udfærdiget i forbindelse med de grønlandske forstanderskabers retsudøvelse, og som bl.a. om ”Indbyggernes Erhverv og Ejendom” anførte, at ”De Fangepladse, som findes i Omegnen af en Vinterplads, tilhøre dennes Beboere og bør ikke forstyrres af andre Vinterpladses Beboere.” (**E-I, p. 264**),
- (49) at denne samling af *Grønlandske Skikke og Vedtægter* bl.a. bygger på det første udkast til en grønlandsk grundlov, som indfødte grønlændere selv var med til at formulere, nemlig Forstanderskabet i Nuuk/Godthåb, som i 1963 samlede ”gamle skikke og vedtægter” til en sædvaneret i 25 punkter. Mens vedtægternes punkt 17 anfører respekten for en andens ejendom, hedder det i pkt. 19 ”Ønsker man at bosætte sig et sted skal beboerne spørges først.” (**Tillægsekstrakt**). Det fremgår af note 672 til oversættelsen, at regelsættet blev genoptrykt i *Atuagagdliutit* i 1912/13, da det første tryk var sluppet op (eneste daværende landsdækkende grønlandske avis/meddelelsesblad),
- (50) at professor Steensby i 1910 har anført, at polareskimoernes retsopfattelser i det væsentlige modsvarer sådanne, der hersker blandt andre arktiske, eskimoiske stammer, og Steensby har struktureret sin fremstilling af polareskimoernes

hovedregler i overensstemmelse med Rink, bl.a. ”*2. Reglen at ingen kan nedsætte sig på en boplads/samfund uden tilladelse fra de, som allerede er bosat der*” (**E-II, p. 7**),

- (51) at disse retsopfattelser i ovenstående (48) – (50) er suppleret med en ny regel, der beskyttede bopladserne mod etablering af nye bopladser uden deres samtykke indenfor deres erhvervsområde, jf. regulativeerne om bosættelsesret i Nord og Sydgrønland fra 1913 (**E-I, p. 264f**),
- (52) at de faktiske brugsmåder og de tilknyttede hævdvundne retsopfattelser er udtryk for en særlig besiddelsesmåde for den oprindelige befolkning som er rettighedsskabende og rettighedsbærende, jf. således også Den Internationale Domstols afgørelse i *Vestsahara sagen*, hvor domstolen konstaterede at, de indfødte folks – i dette tilfælde nomadiske brug – under de herskende økologiske betingelser i Vestsahara på tidspunktet for kolonisationen, skabte juridiske bånd mellem disse folk og de landområder, som de vandrede igennem, § 152, jf. sagsresume i **E-XIX, p. 237 - 241, for selve para. 152 se udsnit af dommen i TE**,
- (53) at Thulestammens besiddelsesmåde er rettighedsbærende i forhold til de landområder, som de traditionelt råder over, bruger og besidder i overensstemmelse med Kapitel II af ILOs Konvention 169, art. 13 ff, og at danske myndigheder er forpligtet til at sikre Thulestammen en effektiv beskyttelse af deres ejendoms- og besiddelsesrettigheder,
- (54) at overfor Thulestammens hævdvundne rettigheder på territoriet siden alderstid er dommen i *Østgrønlandssagen* 1933 uden betydning, allerede fordi dommen i overensstemmelse med Den Internationale Domstols Statut, artikel 59, kun havde bindende kraft mellem Danmark og Norge, men også fordi Thulestammen ikke deltog som part i sagen.

Appellanterne henviser i den forbindelse til Den Internationale Domstols klassiske beslutningsgrundlag i *Østkareliensagen* (P.C.I.J., Ser. B, No. 5 (1923)) for at tage – eller afvise jurisdiktion over en sag; nemlig fraværet af en uundværlig 3. part, hvis retlige interesser kunne blive påvirket af en eventuel afgørelse; jf. hertil også *Monetary Gold sagen*, I.C.J. Reports 1954, p.32, og senest anvendt i *Østtimorsagen* (Portugal v. Australia)(I.C.J. Reports, 1995), paragraf 35-38,

Som en af de nyeste afgørelser i national ret om indfødte folks landrettigheder bekræftes det i dommen om *Richtersveld Community* fra Sydafrikas Supreme Court of Appeal d.

24.3.2003, at pågældende indfødte folks territorier ikke var terra nullius (med anvendelse af *Vestsahara-sagen* bl.a. i præmis 45 og 62 og *Mabodommen* i præmisserne 23, 41, 56, 60 og 66) og at de oprindelige, private rettigheder overlevede den koloniale annekstion, præmis 55, 62 og 106ff, og at Richtersveld Samfundet derfor havde retten til at genvinde retten til eksklusiv nydelse af besiddelse og brug – beslægtet med ejendomsret under common law - af sit traditionelle landområde, **E-XIX, p. 243** (Indledning til dommen) og **245 ff** (dommen).

- (55) **at** Thulestammens erhvervelse og besiddelsesmåde er omfattet af ejendomsbeskyttelsen også i den første tillægsprotokol til den Europæiske Menneskerettighedskonvention, som sikrer enhver fysisk og juridisk person retten til uforstyrret at nyde sine ”besiddelser” (original: engelsk ’possessions’, fransk ’de ses biens’).

Der henvises i den forbindelse til følgende:

Der foreligger en vidtgående parallel mellem retsgrundlaget i ejendomsbeskyttelsen i den europæiske menneskerettighedskonvention og i den mellemamerikanske Menneskerettighedskonvention. Begge konventioner anses for regionale udmøntninger af Verdenserklæringen om Menneskerettigheder, som i art. 17 beskytter ejendomsretten både i dens individuelle og kollektive former, der oversat fra engelsk er sålydende:

- ”1. Enhver har ret til at eje ejendom såvel alene som i fællig med andre.**
2. Ingen må vilkårligt berøves sin ejendom.”

Det må derfor anses af betydning for begge jurisdiktioner, at Den Mellemamerikanske Menneskerettighedsdomstol d. 31. august 2001 afsagde dom i den første sag om indfødte folks landrettigheder, der er forelagt til afgørelse for en kompetent international domstol. Der henvises til sagen *Mayagna (Sumo) Awas Tingni Community v. Nicaragua* (**E-XVIII, p. 472 - 562 og p. 577 - 578**). I denne sag fastlagde Domstolen ejendomsbegrebet i indfødte samfund med følgende ord, der oversat fra engelsk er sålydende:

”Blandt indfødte folk er der en kommunitarisk tradition vedrørende en fælles form for kollektiv ejendomsret til landet, i den forstand at ejendomsret til landet ikke er centreret om den enkelte, men snarere om gruppen og dens fællesskab. I kraft af selve deres eksistens har indfødte grupper retten til at leve frit på deres eget territorium; indfødte folks nære bånd til landet skal anerkendes og forstås som det fundationale grundlag for deres kultur, deres åndelige liv, deres integritet, og deres økonomiske overlevelse. For indfødte

samfund er forholdet til landet ikke blot et spørgsmål om besiddelse og produktion, men et materielt og spirituelt element som de må nyde fuldt ud, også for at bevare deres kulturarv og videregive den til fremtidige generationer.” (paragraf 149).

I domskonklusionen fastslog Menneskerettighedsdomstolen under henvisning til kravet om effektive retsmidler af konventionsbeskyttede rettigheder – her specielt art. 21 (om adgang til retlig beskyttelse) og art. 25 (om ejendomsretten) i sin konklusion, der oversat fra engelsk er sålydende:

”164. Af den ovennævnte grund, og i overensstemmelse med artikel 2 i den Amerikanske Konvention om Menneskerettigheder [om nationalretlig effektuering], finder denne Domstol, at Staten skal [1] gennemføre de lovgivningsmæssige, administrative og andre forholdsregler, som er nødvendige for at skabe en effektiv mekanisme til afgrænsning, demarkering og skødning af indfødte samfunds ejendom i overensstemmelse med deres sædværter, værdier, sæd og skik. Som en følge af de ovennævnte krænkelser i den foreliggende sag af rettigheder der er beskyttet af konventionen, finder domstolen endvidere, [2] at Staten skal gennemføre afgrænsningen, demarkeringen og skødningen af de landområder som tilsvarer medlemmerne af Awas Tingni Samfundet, inden for en periode på maksimalt 15 måneder, og med fuld deltagelse af Samfundet og under iagttagelse af dets sædværter, værdier, sæd og skik. Indtil denne afgrænsning, demarkering og skødning af landområderne for medlemmerne af Samfundet er blevet gennemført, skal Nicaragua [3] afstå fra handlinger, som kan føre agenter for Staten selv, eller 3. part som handler med dens indvilligelse eller dens tolerance, til at påvirke eksistensen, værdien, brugen eller besiddelsen af ejendom, som befinder sig indenfor det geografiske område, hvor medlemmerne af Awas Tingni Samfundet bor og udfolder deres aktiviteter.” (Vor oversæt., [] tilføjet for overskuelighed).

Appellanterne skal i denne sammenhæng videre anføre

- (56) at dommen i Awas Tingni viser, at det er brugsudøveren og besidderen, som er den relevante funktionelle enhed, og at det indfødte samfund hverken kan eller må forveksles med et autonomt selvstyreorgan, som er en statslig enhed.

Det anføres,

- (57) at Thulestammens uomtvistede og udelukkende brug af deres fangstområde kan sammenlignes med samernes stilling i Manndalen.

Den internationale retsudvikling omkring indfødte folks rettigheder har også påvirket **nordisk retspraksis**. Særlig bemærkelsesværdige er to domme fra **Norges Høyesteret**, som i tid falder nogle måneder før og efter Awas Tingni dommen: *Selbu dommen*, af 21 juni 2001, NRt. 13/2001, s. 769, (**E-XVII, p. 327 - 359**), og en sag om ejendomsretten til et udmarksområde, Svartskogen, i en tvist mellem et samisk lokalsamfund og staten, som traditionelt havde gjort krav på ejendomsretten til udmarken, *Grunneiere og rettighetshavere i Manndalen...i Kåfjord kommune v. Erik Andersen m.fl. m. Staten v/Landbruksdepartementet*, dom af 5.10.2001. NRt. 2001, s. 1229, (**E-XVII, p. 360 - 373**). I den sidste dom tilslidesattes statens ejendomsret til kong Frederik IIIIs krongods solgt til Joachim Irgens i 1666 til fordel for samernes rettighedserhvervelse i kraft af alderstidsbrug, mens den første sag udvidede den samiske rendriftsret for Essand og Riast/Hyllinge reinbeitedistrikter på privatejede udmarksområder i Selbu kommune i Sør-Trøndelag. I begge sager havde samerne argumenteret på grundlag af ILO konvention 169, som også Norge har ratificeret, men Høyesterett afgjorde sagen på grundlag af norsk ret, med den tilpasning som hensynet til samernes retsopfattelse, deres stilling som urfolk og til rendriften medførte. *Selbudommen* blev afsagt af Høyesterett som *plenumsdom*, hvor alle 15 dommere tilsluttede sig resultatet. Førstevoterende var i begge sager dommer Matningsdal, som i *Manndalsagen*, bl.a. uttalte:

"Etter min mening kan det ikke være avgjørende at det har vært brukt noe ulike formuleringer, og at "bruksrett" synes å ha vært den mest brukte formuleringen. I denne sammenheng viser jeg til at formuleringen primært kan dokumenteres i forbindelse med de to anledningene hvor staten forsøkte å gripe inn i befolkningens hogst og slått i Svartskogen. At man brukte denne formuleringen i en situasjon hvor det var spørsmål om nærmere bestemt rådighetsutøvelse, er etter min mening ikke så unaturlig. Bruksretten er dessuten uansett det sentrale, og bruken har i hele perioden omfattet alle aktuelle bruksmåter. Og bruken har endret seg i takt med hva som til enhver tid var mest naturlig.

Utmarkskommisjonen, som også kom til at anmeldelserne på 1920- og 1940-tallet ikke berøvet befolkningen deres gode tro, fant som nevnt ikke rettslig grunnlag for å tilkjenne mer enn hogst- og beiterett. Etter min mening

må den altomfattende bruken som er beskrevet foran, få større rettslige konsekvenser: Hadde en tilsvarende bruk vært utøvd av personer med annen bakgrunn, ville den ha avspeilt at de mente å eie området. Samene, som har utgjort den dominerende del av Manndalens befolkning, har derimot med sin kollektive ressursutnyttelse ikke samme tradisjon for å tenke på eiendomsrett. Likevel finnes det som påpekt en del eksempler på at de har anvendt formuleringer som gir en sterk indikasjon på en oppfatning om eiendomsrett. Skulle det hindre rettserhverv ved alders tids bruk at det finnes flest eksempler på at de har talt om bruksrett, ville deres rådighetsutøvelse, som i innhold tilsvarer utøvelse av eiendomsrett, bli satt i en ugunstig særstilling i forhold til befolkningen for øvrig.

Av samme grunn kan det heller ikke være avgjørende at den retten Manndalens befolkning har erhvervet ikke helt tilsvarer det som gjelder for bygdeallmenninger. Kretsen av berettigede er videre i Manndalen, og forvaltningen er forskjellig. I lov om bygdeallmenninger av 19. juni 1992 nr. 59 § 1 – 1 er bygdeallmenning definert som ”allmenning hvor eiendomsretten tilligger minst halvparten av de jordbruksseiendommer som fra gammel tid har bruksrett i allmenningen”. Bygdeallmenninger tilligger således jordbruksseiendommer, mens bruken av Svartskogen avspeiler en dominerende lokal oppfatning om at alle oppsitterne i dalen er berettiget. Hvordan disse spørsmål skal løses internt, og hvordan området skal forvaltes i fremtiden, skal ikke avgjøres i denne saken.

Uavhengig av Norges folkerettelige forpligtelser tilsier dette at bruken gir grunnlag for rettserhverv ved alders tids bruk, og at statens eiendomsrett til Svartskogen ikke er forenlig med de rettigheter som Manndalens befolkning har erhvervet. Det støtter imidlertid det standpunkt jeg er kommet til, at det er i godt samsvar med reglerne i ILO-konvensjon nr. 169 fra 1989 om urbefolkninger og stammefolk i selvstendige stater artikkel 14 nr. 1 første punktum og de hensyn denne regelen skal ivareta.” (s. 1251f).

...

”Jeg stemmer for denne

dom

1. *Staten er ikke eier av grunn i Manndalen med tilliggende fjellstrekninger,*
... ”

B. RETSBRUD, M.V.

- (58) at en beslutning om at forlade jagt- og fangstområderne omkring bopladsen Uummannaq og derved også baseområderne aldrig er taget af Thule Fangerråd,
- (59) at der ikke foreligger nogen "**nærmere Bestemmelse**" truffet af den for appellindstævnte ansvarlige minister, og at der allerede af denne grund ikke er nogen gyldig beslutning om inddragelse af territoriale rettigheder i Thule Distrikt, jf. 1950-lovens § 23 og 1925-lovens § 45,
- (60) at 1950-lovens § 23 og 1925-lovens § 45 under alle omstændigheder ville have krævet iagttagelse af "**gældende Love og Anordninger**", herunder bestemmelserne i Thuleloven af 1929,
- (61) at der aldrig i øvrigt af en kompetent dansk eller grønlandsk myndighed er truffet bindende bestemmelse om inddragelser til baseformål af fangstområder og boplads samt flytning af befolkningen til Qaanaaq, m.v.
- (62) at bestemmelserne i Thuleloven af 1929 ikke er iagttaget, allerede fordi Thule Fangerråd ikke har været inddraget i beslutningen om anlæggelse på fangstterritoriet af Thule Air Base og fraflytning af bopladsen Uummannaq, jf. i øvrigt også præmisserne i Østre Landsrets dom (**D, p. 486 - 487**),
- (63) at der aldrig er sket nogen lovlige endelige gyldig begrænsning i appellanternes ret til at bebo og på anden måde udnytte hele Thule Distrikt, som befolkningen havde gjort forud for anlægget af Thulebasen i 1951, og i øvrigt forud for den private kolonisation i 1909-10 og den ensidige inddragelse under dansk kolonisation i 1921,
- (64) at fravigelse af Thulelovens bestemmelser ville kræve enten ændring i Thuleloven eller hjemmel i lov vedtaget af Rigsdagen, hvilket ikke foreligger, og
- (65) at der i øvrigt foreligger en krænkelse af "**Traktatmæssige Bestemmelser**", jf. styrelseslovsbestemmelserne ovenfor, idet anlæggelsen af Thule Air Base, uden inddragelse af lokalbefolkningens kompetente repræsentanter, og tvangsflytningen i 1953, er gennemført i strid med FN-pagtens artikel 1, stk. 3, og artikel 55 og 73, og der ved anlæggelsen af Thule Air Base og tvangsflytningen i 1953 ikke er sket iagttagelse af hensynet til den lokale befolkning, jf. bl.a. artikel IX i overenskomst af 9. april 1941 mellem Danmarks og Amerikas Forenede Stater om Grønlands forsvar, og artikel VI i

overenskomst af 27. april 1951 mellem regeringerne i Kongeriget Danmark og Amerikas Forenede Stater om forsvaret af Grønland, subsidiært en analogi af disse bestemmelser.

- (66) at appellanterne under ILO-konvention nr. 169 har et krav på fortsat at kunne udøve anvendelsen af deres oprindelige områder i Thule Distrikt,
- (67) at appellanterne således fortsat har deres oprindelige rettigheder i enhver henseende til hele Thule Distrikt indtil en lovlig og hjemlet beslutning om det modsatte foreligger.
- (68) at de omfattende danske og amerikanske militære anlæg, der er anlagt allerede fra 1947 og navnlig fra 1951 ved udbygningen af Thule Air Base, var af en sådan art, at der var tale om forhold, som efter Thule-loven ubetinget krævede vedtagelse i Thule Fangerråd og/eller lovjemmel fra Rigsdagen,
- (69) at Thule Fangerråd og Rigsdagen aldrig har vedtaget lovgrundlag eller på anden måde godkendt opførelsen af disse anlæg, og
- (70) at Thule Air Base således er ulovligt anlagt.
- (71) at danske myndigheder, herunder departementschef Eske Brun og landshøvding P.H. Lundsteen, allerede fra foråret 1951 uden forudgående aftale med lokalbefolkningen og Thule Fangerråd har iværksat undersøgelser med henblik på en flytning af Thule,
- (72) at lokalbefolkningen over for landshøvding Lundsteen under dennes besøg i Thule i maj 1951 klart afviste planer om en flytning,
- (73) at Lundsteen desuagtet efter sin hjemkomst havde konkluderet, at en flytning af bopladsen var nødvendig alene som følge af de amerikanske baseanlæg,
- (74) at lokalbefolkningen tilsvarende over for kontorchef N.O. Christensen under dennes besøg i Thule i august 1951, klart havde afvist tanken om en flytning af Thule,
- (75) at kontorchef N.O. Christensen i overensstemmelse hermed konkluderede, at Thule så vidt muligt burde bevares, og

(76) at også mere formelle drøftelser på Thule Fangerråds møde i februar 1952 førte til den konklusion, at der ikke var grundlag for en flytning.

Til dette sidste anbringende og følgende anbringender bemærker appellanterne, at det genfremsættes for Højesteret alene af den grund, at den indstævnte Stats ved Kammeradvokatens procesførelse, efter appellanternes opfattelse under ankemålets hidtidige gang har undveget entydigt at tage stilling til, om den indstævnte Stat fortsat påberåber sig, at flytningen i 1953 ikke var en tvangsflytning.

Af præmisserne i den indankede dom fremgår det, at landsretten har lagt til grund, at beslutningen om flytningen i 1953 af befolkningen fra Uummannaq til Nordområdet blev taget på rent dansk initiativ, hvilket tillige gælder selve beslutningen om at tillade baseanlægget fra 1951 og frem.

Det hedder om flytningen bl.a. i landsrettens præmisser (dommens s. 486):

"Landsretten finder på baggrund af det begivenhedsforløb, der er fastlagt i det foregående, at det må lægges til grund, at hverken de grønlandske medlemmer af Fangerrådet eller nogen del af befolkningen var orienteret om inspektørens og præstens rejse til København eller om formålet med rejsen. Der er endvidere ikke noget belæg for at antage, at der fra befolkningens side var udtrykt noget ønske om fraflytte bopladsen. Der er således heller ikke grundlag for at fastslå, at der af Fangerrådet i april 1953 blev truffet nogen beslutning om flytning af befolkningen eller udtrykt noget ønske om en samlet befolkningsflytning. Dette gælder også, selv om det måtte kunne lægges til grund, at Jess Qujaukitsoq har udtalt sig, som det fremgår af protokollatet af mødet. Det må således antages, at beslutningen om befolkningsflytningen blev truffet alene af de danske myndigheder.

(...)

Der er således i det hele ikke noget belæg for at fastslå, at befolkningen var indforstået med flytningen. Sagsøgte har da heller ikke under sagen påvist omstændigheder, der giver grundlag for at statuere, at befolkningen havde noget alternativ. Befolkningsflytningen må således i det hele betegnes som en flytning besluttet og gennemført af den danske stat".

Endvidere anføres det i Landsrettens præmisser (dommens side 487, nederst og side 488 øverst):

"Landsretten finder, at der efter en samlet bedømmelse af de danske myndigheders handlemåde i forbindelse med selve befolkningsflytningen, herunder den manglende inddragelse af befolkningen og den mangelfulde orientering om en beslutning af så vidtrækkende betydning for befolkningens livsvilkår, var tale om et alvorligt indgreb over for befolkningen. Det bemærkes herved, at der, som sagen foreligger oplyst med hensyn til de danske myndigheders kendskab til amerikanernes planer om luftforsvar af baseområdet, ikke var noget til hinder for, at befolkningen havde fået en rimelig tid til at indstille sig på og gennemføre flytningen, og at der, såfremt isforholdene var afgørende, kunne have været sørget for transportmuligheder med skib fra Uummannaq til de steder, hvor befolkningen måtte foretrække at slå sig ned. "

I ankestævningen har appellanterne bl.a. anført følgende (E-I, p. 126):

"Appelindstævnede opfordres (1) i sit svarskrift til at tilkendegive, hvorvidt ovennævnte præmisser kan lægges til grund som faktum for den videre behandling af sagen for Højesteret.

Hvis appelindstævnede, som for landsretten, vil bestride, at flytningen fra Uummannaq i 1953 var tvangsmæssig, opfordres (1a) appelindstævnede til i sit svarskrift udførligt at redegøre for, på hvilket grundlag og med støtte i hvilke bilag eller andre beviser, det måtte kunne gøres gældende, at befolkningen havde samtykket i en flytning."

Indstævnets reaktion på disse to opfordringer forelå knapt otte måneder senere ved svarskriftet, hvori der om det ovenstående blot er anført (E-I, p. 177):

"For så vidt angår påstand 3 og 4 bestrides det ikke, at den måde, hvorpå beslutningen om flytningen af befolkningen i Thule blev truffet og gennemført i 1953, indebar en krænkelse af beboerne.

[...]

Til appellanternes opfordring 1 og 1a bemærkes, at indstævnte ikke i øvrigt agter at afgive nogen proceseklæring for Højesteret.”

Appellanterne tilegner sig principalt indstævnte ovenstående proceserklæring som en erklæring om, at det reelt set erkendes, at flytningen var tvangsmæssig. Der henvises også til Statsministerens erklæring af 20. august 1999, der er gengivet ovenfor i de indledende bemærkninger i nærværende påstandsdocument.

For det tilfælde, at indstævnte måtte bestride, at en sådan proceserklæring reelt set er afgivet, og endvidere Højesteret mod forventning skulle kunne give medhold i, at indstævnte ikke har afgivet en sådan proceserklæring, gør appellanterne følgende anbringender gældende:

- (77) at Thule Stammen og de individuelle appellanter tvangsmæssigt er blevet flyttet på indstævnets initiativ og ved indstævnets udsendte medarbejdere inspektør Egon Mørck Rasmussen og pastor Jokum Knudsens mellemkomst,
- (78) at Egon Mørck Rasmussen og Jokum Knudsen alene har handlet i deres egen skab af indstævnets embedsmænd og ikke har handlet og ikke har kunnet handle på vegne af Thule Fangerråd,
- (79) at der således på intet tidspunkt er taget beslutning i Thule Fangerråd om en flytning af Uummaanaq/Dundas,
- (80) at Thule Fangerråd i øvrigt slet ikke med bindende virkning for Thule Stammens og dens medlemmer kunne tage en så vidtgående beslutning om tvangsflytning af bopladsen.

Såfremt Højesteret mod forventning, på trods af indstævnets proceserklæring og på trods af ovenstående anbringender, måtte lægge til grund, at Thule Fangerråd og/eller appellanterne virkelig frivilligt har fraflyttet Uummaanaq gøres det gældende,

- (81) at der under ingen omstændigheder foreligger et samtykke til en flytning, der opfylder de krav, der både efter dansk ret, herunder thuleret, og folkeret må stilles til et frivilligt og informeret samtykke.

Under ankemålet har indstævnede fastholdt, "... at beslutningen om flytningen var gyldig". Appellanterne har under ankemålets forberedelse, bl.a. (**E-I, p. 186**) opfordret indstævnede til at oplyse, hvilke retsregler og bevisligheder indstævnede under domsforhandlingen vil påberåbe sig til støtte herfor.

Appellanterne har (**E-I, p. 211**) anført følgende:

"Indstævnede opfordres (4) til at oplyse og dokumentere, at der foreligger en forvaltningsakt, som udgøres af det som indstævnede betegner som "...selve beslutningen om flytningen var gyldig." (understreget her)"

Appellanterne gør gældende,

- (82) at der ikke foreligger nogen offentligretlig beslutning om flytningen, men et faktisk overgreb foretaget af den danske Stat.

Det kan således konstateres, at indstævnede hverken er i stand til at dokumentere nogen beslutning om tilladelse til baseanlæg eller nogen beslutning om tvangsflytning af befolkningen. Den manglende dokumentation må i øvrigt tillægges processuel skadefunktion for indstævnets bevismæssige position.

I det hele gøres i øvrigt følgende gældende:

- (83) at den amerikanske base er anlagt uden dansk myndighedsbeslutning, uden lovjemmel og uden hjemmel i beslutning truffet af Fangerrådet,
- (84) at basen i øvrigt er anlagt i strid med Thule Fangerråds dengang bindende regler om til- og fraflytning fra Thule-området,
- (85) at det tekniske bilag nr. 1 til forsvarsoverenskomsten, hvori forsvarsområderne ved Thule er angivet, aldrig er forelagt Rigsdagen og ikke er notificeret over for FN, jf. FN-pagtens artikel 102, hvorfor der ikke er noget folkeretligt retsgrundlag for anlæggelse af basen,
- (86) at Forsvarsoverenskomsten med de tekniske bilag og protokollater er såvel forfatningsretligt som folkeretligt ugyldigt ex tunc (nullitet), subsidiært partielt ugyldig for så vidt angår det tekniske bilag, idet forhandlerne med hensigt har

"overtrådt åbenbare og kendte bestemmelser af grundlæggende betydning" (E-VI, p. 363) idet:

- 1) Danmarks samtykke er fremsat under overtrædelse af åbenbare og kendte bestemmelser i den danske grundlov, jf. Grl. 1915/1920, § 18, om indgåelse af forbund og traktater. Disse betingelser var kendt af forhandlingsparterne og i øvrigt forudsat i dokumentet (Rigsdagens samtykke), og
- 2) Udenrigsministeren under Rigsdagsforelæggelsen derfor kunne afgive forkerte og vildledende oplysninger om forsvarsområderne og deres udstrækning samt deres effekt og betydning for den indfødte befolkning. (E-XVII, bogeksemplar, side 23 følgende med fodnoter 12 – 21),

- (87) at basen og forsvarsområdet herudover er anlagt på appellanternes boplads samt jagt- og fangstterritorium, og uden, at dette er frivilligt overdraget eller tvangsmæssigt ekspropriert mod fuld erstatning, og i øvrigt er uden hjemmel, og
- (88) at da basen er ulovligt anlagt og forsvarsområdet er ulovligt etableret, jf. ovenfor, tilkommer rettighederne over området fortsat appellanterne, indtil området lovligt er ekspropriert og mod erstatning eller frivilligt afstået, eventuelt på lejebasis, hvorfor der allerede af denne grund må gives appellanterne medhold i de nedlagte påstande nr. 1 og 2,
- (89) at appellanterne 79-80, 82 samt 89-611 på lige fod med deres forfædre har ret til at bebo og i øvrigt udnytte bopladsen Uummannaq/Dundas og drive jagt, fangst og fiskeri i hele Thule Distrikt,
- (90) at appellanterne således som medlemmer af Thule Stammen har ret til at bosætte sig i Uummaanaq/Dundas og i øvrigt udnytte Thule Distrikt, som angivet i påstand 1 og påstand 2,
- (91) at der således må gives appellanterne medhold i påstandene 1 og 2, idet appellanterne ulovligt og ugyldigt er frataget adgang til de i påstandene anførte territoriale rettigheder,

- (92) at retten til at udnytte Thule Distrikter er en beskyttet rettighed under grundlovens § 73 og andre tilsvarende menneskeretlige bestemmelser,
- (93) at de tilhørende fangstmuligheder er rettigheder i form af brugelige rettigheder, der er beskyttet af ejendomsrettens ukrænkelighed, og som en besiddelsesmåde, jf. EMRK, 1. tillægsprotokol,
- (94) at inddragelsen af appellanternes hidtidige fangstområder i Thule Distrikter krænker appellanternes ret til at nyde ejendomsrettens ukrænkelighed,
- (95) at tvangsflytningen i 1953 og dens opretholdelse frem til i dag er i strid med de Forenede Nationers pagt, herunder navnlig pagtens artikel 55 og 73, og at FN-pagtens har forrang fremfor al anden international ret, jf. FN-pagtens artikel 103 (**E-VI, p. 289f**),
- (96) at tvangsindgrebet i 1953 og dets opretholdelse frem til i dag strider mod FN-konventionen om borgerlige og politiske rettigheder og FN-konventionen om økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder,
- (97) at indgrebet og dets opretholdelse strider mod begge konventioners artikel 1 om folkenes ret til selvbestemmelse, herunder retten i artikel 1, stk. 2, til frit at disponere over deres naturlige rigdomskilder, og mod artiklerne 12 og 26 i FN-konventionen om borgerlige og politiske rettigheder om bevægelsesfrihed henholdsvis forbud mod diskrimination, samt artikel 27 om minoritetsbeskyttelse,
- (98) at tvangsindgrebet i 1953 og dets opretholdelse frem til i dag indebærer en overtrædelse af FNs Racediskriminationskonvention, artikel 5,
- (99) at tvangsflytningen af Thule Stammen og de individuelle appellanter, og vangsflytningens fortsatte opretholdelse frem til i dag er i strid med Europarådets statut, herunder navnlig statuttens artikel 3 (**E-VI, p. 316 på 320**),
- (100)at tvangsindgrebene i 1951 og i maj 1953 er fulgt op med en løbende krænkelse af appellanternes bevægelsesfrihed og ejendomsret i strid med bl.a. artikel 1 i tillægsprotokol I til EMRK, diskriminationsforbuddet i artikel 14 og kravet og effektive retsmidler (Art. 6 og 13), samt 4. tillægsprotokol Art. 2,

- (101)at konventionen, og de principper, der har fundet udtryk i konventionen, allerede har været forpligtende for Danmark i kraft af Europaråds statuttens artikel 3 og i øvrigt har været forpligtende for Danmark allerede fra undertegnelsen i november 1950, idet den danske regering har været forpligtet til at afstå fra enhver handling, der modarbejdede konventionens formål,
- (102)at tvangsflytningen er stridende mod ILO-konvention nr. 169, og at appellanten har ret til generhverve territorierne, jf. artikel 16, stk. 3 (såkaldte: "Right to Return"),
- (103)at appellanternes ret, jf. påstand 1, nu er så meget desto mere gældende, jf. ILO-konventionens artikel 16, 3. stk., idet arealet med USA af indstævnte er aftalt udskilt fra baseområdet (såkaldte: "Dundas-aftale") (TE). Området er også efter grønlandsk retssædvane hjemfaldent til de oprindelige rettighedshavere. Endvidere henvises til Thule Fangerråds bestemmelse af 1960, jf. nedenfor.

3. Appellanternes erstatningskrav.

3.1. Retsstridighed og øvrige erstatningsbetingelser.

Som ansvarsgrundlag for appellanternes erstatningskrav påberåbes

- (104)at de under pkt. 2 nævnte retsbrud såvel enkeltvis, gruppevis som tilsammen indebærer retsstridighed, der er relevant(e) for erstatningskravene.

I øvrigt anføres nærmere:

- (105)at der består årsagsforbindelse, adækvans, og foreligger lidte tab, der tilkommer appellanterne som skadelidte i overensstemmelse med de tabsopgørelser, som fremgår nedenfor under nærværende afsnit.

Der påberåbes endvidere følgende:

3.2. Thule Fangerråds afgørelse af 1960.

- (106)at Thulelovens § 10 indeholder en bestemmelse om erstatningspligt for skadegørende handling,
- (107)at Thule Fangerråd i 1960 med retlig bindende virkning i henhold til Thuleloven har statueret et erstatningsansvar for indstævnte, og
- (108)at indstævnte således er erstatningsansvarlig for ethvert tab, som appellanterne har lidt i anledning af tvangsflytningen og i anledning af den retsstridige inddragelse af fangstområdet,
- (109)at Staten gennem Landshøvdingen ved dennes indstilling om at udskyde et forslag udarbejdet af et udvalg under formandskab af landsdommeren i Grønland til udkast til landsrådsvedtægt om ekspropriation i 1952 havde forudsat,
- 1) at forslaget støttede sig på Grundlovens ekspropriationsbestemmelse, og
 - 2) at "*hævdvundne brugsrettigheder*" i Grønland var omfattet af retsbeskyttelsen, og
 - 3) at det under hensyn til en kommende grundlovsændring var uhensigtsmæssigt at gennemføre forslaget på daværende tidspunkt, men garanterede at tvangsindegreb af denne karakter ikke ville finde sted uden sådanne retssikkerhedsmæssige sikkerhedsregler mens han var landshøvding (**E-XII, bogeksemplar, Bilag 20, p. 104f**).

3.3. Boligens ukrænkelighed.

- (110)at tvangsflytningen i 1953, og den i forbindelse med tvangsflytningen skabte ordnings opretholdelse frem til i dag, krænker appellanternes ret til boligens ukrænkelighed ved, at appellanterne er blevet afskåret fra efter eget valg at bebo deres retmæssige områder,
- (111)at Thule Stammen og de individuelle appellanter har krav på erstatning for den dem skete krænkelse af boligens ukrænkelighed ved tvangsflytningen i 1953,

3.4. Ejendomsrettens ukrænkelighed.

(112)at Thule Stammen og de individuelle appellanter har krav på erstatning for det tab, som de har lidt som følge af den retsstridige inddragelse af fangstområder til baseformål og som følge af den retsstridige tvangsflytning,

3.5. ILO-konvention nr. 169.

(113)at Thule Stammen og de individuelle appellanter under ILO-konvention nr. 169, artikel 16, stk. 5, har et krav på erstatning i anledning af tvangsindgrebet i 1953 og dets opretholdelse frem til i dag.

3.6. Øvrige erstatningsretlige anbringender.

Det gøres gældende,

(114)at man fra amerikansk side så tidligt som i 1946 var i gang med omfattende militære aktiviteter i Thule, der lå langt udover det, som man fra dansk side havde samtykket i, og at danske myndigheder stiltiende har accepteret dette uden at søge Thule Fangerråds eller appellanternes accept heraf.

(115)at danske og amerikanske myndigheder allerede i begyndelsen af 1951 har været fuldt ud bekendte med, at der i Thule ville blive anlagt et amerikansk anlæg af meget betydeligt omfang, og

(116)at det stod klart for danske myndigheder, at betydelige dele af den lokale befolknings jagt- og fangstterritorier ville blive inddraget og i øvrigt generet af de amerikanske aktiviteter.

Det gøres i øvrigt gældende,

(117)at indstævnte således er erstatningsansvarlig for ethvert tab, som Thule Stammen og de individuelle appellanter har lidt i anledning af den tvangsmæssige flytning.

(118)at Thule Air Base og det amerikanske forsvarsområde er etableret ulovligt, hvorfor indstævnte allerede af denne grund efter bl.a. grundsætningen om *casus mixtus cum culpa* er erstatningsansvarlig for ethvert tab appellanterne har lidt som følge af anlægget af basen, også selvom Højesteret måtte finde, at befolkningsflytningen ikke er tvangsmæssig, jf. bemærkningerne ovenfor på side 30 - 31 vedrørende Kammeradvokatens besvarelser af opfordringer 1 og 1a.

3.7. Sædvaneretlige regler.

(119)at der uanset erstatningskravets hjemmel i udtrykkelige lovbestemmelser findes en hjemmel for erstatningskravet i en retligt forpligtende sædvane, der har fundet udtryk i hidtidig erstatningspraksis, hvorefter Thule Stammen og de individuelle appellanter har krav på erstatning i anledning af det passerede.

(120)at det kan dokumenteres, at der ved samtlige baseanlæg andre steder i Grønland er udbetalt erstatning til lokalbefolkningen, og

(121)at afslag på erstatning udgør en krænkelse af det forvaltningsretlige lighedsprincip, der også må antages at gælde, når danske myndigheder udøver myndighed i Grønland, hvorfor der tilkommer appellanterne en erstatning.

3.8. Afbrændingen af appellanternes boliger.

(122)at appellanternes ejendomme er nedbrændt på danske myndigheders foranledning uden aftale med appellanterne og uden at husene forinden var lovligt erhvervet eller ekspropriert fra appellanterne,

(123)at denne nedbrænding udgør en retsstridig krænkelse af appellanternes ejendom, der er erstatningspådragende for indstævnte,

(124)at ildspåsættelse er sket med forsæt til at volde omfattende ødelæggelse af fremmed ejendom, hvorfor de ansvarlige embedsmænd har overtrådt strafferetlige delikter, jf. nu straffelovens §§ 180-181,

- (125)at destruktionen af boligerne endvidere er i strid med grundlovens bestemmelser om boligens ukrænkelighed og ejendomsrettens ukrænkelighed, der på afbrændingstidspunktet ubestrideligt var gældende i enhver henseende i Grønland, og
- (126)at afbrændingen er i strid med ejendomsrettens ukrænkelighed, jf. artikel 1, i Tillægsprotokol 1 til Den Europæiske Menneskeretskonvention samt boligens ukrænkelighed, jf. EMRK artikel 8.
- (127)at afbrændingen indebærer, at der foreliger et erstatningsansvar, idet destruktionen af boligerne - i stedet for at gennemføre en fredning af Uummannaq bopladsen - er sket efter ordre og med sigte på at hindre appellanterne i at vende tilbage til bopladsen.
Appellanterne viser i denne sammenhæng til Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols domme i *Akdivar sagen v Tyrkiet*, af 16. september 1996, *Reports 1996-IV*, og 1. april 1998 (Art. 50 – erstatning) *Reports 1998-II*, hvor Tyrkiet i forbindelse med sikkerhedsstyrkernes tvangsflytning af beboerne i en kurdisk landsby og afbrændingen af deres huse fandt en krænkelse af konventionens artikel 8 og artikel 1 af 1. Tillægsprotokol, og tilkendte klagerne et beløb for hvert af de destruerede huse og husholdssudstyr i økonomisk erstatning samt et beløb til hver af klagerne på 8.000 engelske pund i lyset af krænkelsernes alvor.

3.9. Thule Kirke.

- (128)at Thule Kirke der var opført 1930 tilhørte Thule Stammen, og at ejendomsretten over Thule Kirke også består efter 1953,
- (129)at det således er retsstridigt, at kirken uden samtykke fra Thule Stammen i 1962 er nedrevet og flyttet til Holsteinsborgområdet,
- (130)at indstævnede, der var ansvarlig for tvangsflytningen af befolkningen i 1953 samt udlægning af appellanternes område til militært område, er ansvarlig for det tab, som Thule Stammen har lidt ved den retsstridige nedtagning og bortfjernelse af kirken, og
- (131)at indstævnede ikke har bestridt, at kirken tilhørte befolkningen.

3.10. Tabsopgørelsen.

- (132)at erstatningsbeløbet som minimum og uafhængigt af det konkrete dokumenterbare tab efter syn og skøn, må svare til de kriterier, der er anvendt ved udbetaling af erstatning for tabte fangstområder i andre tilfælde,
- (133)at Thulebefolkningens anlæg i 1960'erne af Moriussaq ikke i væsentligt omfang har begrænset de lidte tab (**E-I, p. 138ff**).
- (134)at Thule fangerråds udgifter til at aflaste den forvoldte overbefolkning af Norddistriktet og dermed følgende belastning af distrikts fangstressourcer og økonomiske tilbagegang gennem oprettelsen af en ny boplads Moriusaq må anses som erstatningsberettigende udgifter til varige driftsomlægninger – og ikke som i Østre Landsrets dom, s. 494f, som en tabsbegrænsning som medfører et ophør af erstatningserhvervelsen på et ubestemt tidspunkt i midten af 1960erne.

Der henvises i denne forbindelse til at Fangerrådets beslutning om oprettelsen af Moriusaq ikke blev understøttet af de danske myndigheder, jf. ankestævningens s. 86, **E-I, p. 139** og Thule Fangerråds møde i april 1961, **D p. 198**, samt **E-XII, bogeksemplar, Bilag 20, p. 98, 99 og 102**. Det bemærkes videre, at Thules befolkning gennem Fangerrådet og senere kommunalbestyrelsen blev pålagt en væsentlig byrde for at betale for disse driftsomlægninger, se således Kæmmerens redegørelse til Kommunalbestyrelsens møde d. 29. november 1971, hvor det oplystes om det fortvivlede regnskab fra Moriussaq, at ”kommunen har en væsentlig del af dispositionsbeløbet bundet i MoriussaK.” – se hertil **TE. I Kappfjelldommen** fandt Norges Høyesterett i 1975, at den samiske retsbeskyttelse også omfattede midlertidige tab ved driftsomlægninger, merarbejde og lignende, selv hvor der ikke forelå indgreb af varig erstatningsberettigende karakter for det samiske næringsgrundlag, se **E-XII, bogeksemplar, Bilag 20, p. 160 og E-XVII, p. 209f**.

Af **D, p. 495**, fremgår det, at Landsretten har statueret, at erstatningerne efter 1941-overenskomsten ”ophørte efter en årrække”. Dette er i modstrid med Grønlands Styrelsес eneste afgørelse i spørgsmålet i december 1947, hvor det meddeltes, at erstatningsbetingerne fortsættes (**E-XII, p. 223f**, jf. 222).

Sagen anlagdes den 20. december 1996 forinden, at der var erhveret bevilling af fri proces. Med forbehold for efter afholdelse af syn og skøn at forhøje det kollektive erstatningskrav (påstand 3) blev påstanden herom i stævningen nedlagt til kr. 500.000,- (E-I, p. 134).

Der er i ankestævningen (E-I, p. 135) henvist til syns- og skønsbegæringen af 17. december 1997, hvori der på side 26 er anført følgende:

”9.1 Erstatningssager i Thule Distrikt

I to tilfælde er der udbetalt erstatninger til lokalbefolkningen i Thule i forbindelse med forringelser i lokalbefolkningens muligheder for fangst.

Disse to erstatningssager vil blive gennemgået i det følgende.

9.1. Udbetalt erstatning i forbindelse med vejrstationen i Pituffik 1946

Baggrunden for anlægget af vejrstationen i 1946 i Pituffik, er kun helt ufuldstændigt dokumenteret. Der henvises til oplysningerne under pkt. 6 i stævningens side 32.

Som bilag 239 fremlægges kopi af aftale af 18. februar 1953 vedrørende den amerikanske overtagelse af den danske vejrstations anlæg.

Aftalen er underskrevet af daværende fangerrådsformand inspektør Egon Mørck Rasmussen, men overtagelsen blev ikke behandlet i Thule Fangerråd.

Herudover fremlægges som bilag 240 en skrivelse fra Albert Eriksen, Thule Præstegård til kommunalbestyrelsen i Thule fra 11. juli 1985 med en afskrift af pastor Otto Rosings dagbog i Thule Præstegård, datereret 21. og 22. juli 1946. Originalen befinder sig i Thule Museum i Qaanaaq.

Det fremgår af pastor Otto Rosings dagbog, at vejrstationen blev anlagt uden pastorens eller andre lokales viden, d.v.s. uden Thule Fangerråds godkendelse og uden lovhjemmel.

I forbindelse med anlægget af vejrstationen i Pituffik i 1946, blev der af rigsmydighederne udbetalt erstatning for tabte fangstområder, som en

kollektiv erstatning til Thule Hjælpekasse, der blev administreret af Thule Fangerråd.

Det fremgår af et udkast til betænkning fra Grønlandskommissionen, der fremlægges som bilag 241, at tilskuddet havde en størrelse af ”nogle få hundrede kroner som en slags erstatning, fordi der er anbragt et amerikansk anlæg på fangstområdet”.

Der henvises herudover til Grønlandskommissionens endelige betænkning nr. 6 med titlen ”Angmagssalik, Scorebysund og Thule”, København, februar 1950 (bilag 124), side 64, hvoraf det fremgår, at de sociale udgifter i Thule udredes af den i Thule lovens § 34 omtalte bødekasse:

”(...) hvis indtægter består dels af betalte bøder, dels af et årligt tilskud fra staten på 900 kroner, der dog nu efter vejrstationens oprettelse er forhøjet med 200 kroner”. (udhævet her).

Af en desværre noget utsynlig kortskitse udarbejdet i forbindelse med forarbejderne til 1951-forsvarsoverenskomsten, der fremlægges som bilag 242, fremgår placeringen af vejrstationen.

På den nye kortskitse er de på daværende tidspunkt (1951) planlagte amerikanske militære anlæg indtegnet med håndskrift, der så vidt sagsøgerne kan se, tilhører departementschef Eske Bruun.

Arealet for den til vejrstationen hørende oprindelige landingsbane, har sagsøgerne på baggrund af det som bilag 40 fremlagte kort kunnet regne ud til en længde på 1500 meter og en bredde på 70 meter. Dette giver et kvadratkilometerantal på 0,105.

Sagsøgerne går ud fra, at sagsøgte er i besiddelse af nøjagtige opmålinger af anlægget og opfordres (85) til at fremlægge disse.

Såfremt denne opfordring ikke efterkommes, gør sagsøgernes gældende, at ovennævnte opmålinger på grundlag af kortskitserne må lægges til grund.

De fangstområder, der er unddraget sagsøgerne i forbindelse med anlægget af Thule Basen og inddragelsen af det amerikanske fangstområde, er betydelig

større end de fangstområder, der gik tabt ved anlægget af vejrstationen i Pituffik i 1946.

Baseanlæggets omfang illustreres af det som bilag 32 fremlagte kort.

Sagsøgerne er ikke i besiddelse af de nøjagtige kvadratmeterantal for baseområdet og forsvarsområdet, idet dette i gennem mange år har været holdt hemmeligt og ikke fremgår af officielle kort udarbejdet af Geodætisk Institut og Kort- og Matrikelstyrelsen.

Det fremgår imidlertid af Jens Brøsted og Mads Fægteborgs bog ”Thule Fangerfolk og Militærerlæg”, (bilag 20), side 225, at de oprindelige baseplaner forudså et forsvarsområde på 2743 km², det vil sige et anlæg der er 26.183,81 gange større end anlægget fra 1946.

Såfremt de årlige erstatningsbeløb på kr. 200 ganges med denne faktor, svarer det til et årligt erstatningsbeløb i datidens priser på kr. 5.224.762,-.

Sagsøgts opfordres 86 til at oplyse de nøjagtige kvadratmeterantal for Thule Air Base i perioden 1951 til d.d. samt kvadratmeterantal for forsvarsområdets udstrækning i den pågældende periode.

Såfremt denne opfordring ikke opfyldes, gør sagsøgerne gældende, at ovenævnte tal må lægges uprøvet til grund.

I de 45 år, der er forløbet, siden anlæggelsen af Thule Air Base i 1951 frem til stævning blev udtaget den 20. december 1996, er der således tale om et beløb på kr. 235.114.290,00.”

Appellanterne påstår sig principalt tilkendt ovenstående erstatningsbeløb, jf., den anførte beregning.

”9.2. Udbetalt erstatning efter afspærring af Wolstenholme Fjord efter det amerikanske B-52 styrt i 1968.

Den 21. januar 1968 styrtede en amerikansk bombefly af typen B-52 ned på isen i Wolstenholme Fjorden ud fra Saunders Ø. Flyet medbragte 4 brintbomber. Ved kollisionen med isen fandt en voldsom ekspllosion sted, der dog ikke udløste nukleare ekspllosioner.

Desuagtet blev der dog umiddelbart efter flystyrtet konstateteret nuklear forurening i området, og der blev iværksat et omfattende oprydningsarbejde.

Et område i Wolstenholme Fjorden blev følgelig afspærret med virkning fra den 5. februar 1968.

Det afspærrede område omfattende det meste af Saunders Ø og herfra til et punkt ca. midtvejs mellem Narssarsuk og Kap Atholl samt fra Saunders Ø til Qeqertarsuit og herfra til Thule Air Base.

Sagsøgerne er ikke bekendt med det nøjagtige omfang af dette område.

Området er indtegnet med en kortskitse, der blev offentliggjort i en kronik i dagbladet Information i 1987 af Jens Brøsted med titlen ”Thule skandalen: ”Dansk nej til erstatning er på tynd is”. Kronikken fremlægges som bilag 243.

Så vidt sagsøgerne kan se, omfattede det afspærrende område et areal på ca. 547 km².

Afspærringen, der fandt sted i jagtsæsonen for ræve affødte en betydelig debat i den lokale presse. Som bilag 244 fremlægges uddrag af lokalavisen Hainang nr. 4 af 11. mars 1968, hvor afspærringens alvorlighed for rævefangsten beskrives på siderne 2 – 4.

Oprydningsarbejdet efter ulykken blev afsluttet i løbet af foråret 1968, men forbudet mod at færdes i spærrezoner og drive jagt forbeholdt indtil videre, idet forbudet først ville blive ophævet, når isen ved ulykkesstedet var smeltet, jfr. Hainang nr. 6 og 7, 1968, s. 4 – 5, der fremlægges som bilag 245.

På trods af at fangstforbudet var gældende på et geografisk begrænset areal, gav det anledning til alvorlig bekymring hos lokalbefolkningen. Bl.a. blev emnet drøftet af bestyrelsen i Fangerforeningen i Thule i forsommernen 1968, hvilket fremgår af Hainang nr. 8, 1968, s. 2, der fremlægges som bilag 246.

Det fremgår af artikel i dagbladet Politiken den 9. september 1969, der fremlægges som bilag 247, og af et aktstykke fra Grønlandsministeriet til Finansudvalget, der fremlægges som bilag 248, at der for det tabte fangstområde, blev udbetalt en erstatning på kr. 50.000,-.

Nærmere oplysninger om denne erstatningssag findes i Undersøgelsesudvalgets beretning side 422-424.

Det fremgår heraf, at erstatningsbeløbet kr. 50.000,- blev fastsat under hensyn til det konstaterede tab i forbindelse med nedgangen i indhandlingen af ræveskind og sælfangsten.

Den eneste opgørelse over kvantitative nedgang i indhandlen af ræveskind i denne periode er statistisks offentliggjort i Hainang nr. 3, 1970, s. 9 – 10, der fremlægges som bilag 249.

Det fremgår af indhandlingen af ræveskind i Thule incl. Moriusaq faldt fra 315 i 1967 til 47 i 1968 og i 1969 udgjorde 60.

Den udbetalte erstatning svarer til en pris pr. kvadratkilometer på kr. 91, 40767825.

Såfremt der regnes med et base- og forsvarsområde med et areal på 2.743 km², bliver prisen for hele området kr. 250.731,26.

Området var afspærret i perioden 29. januar til 10. oktober 1968, d.v.s. lidt over 8 måneder.

Prisen pr. år bliver derfor kr. 376.096,89. Over en periode på 45 år er der tale om et beløb på kr. 16.924.360,05.”

Ovenstående bemærkninger vedrører appellanternes principale påstand under påstand 3 vedrørende betaling af kr. 235.114.290,- med renter fra de respektive tidspunkter, hvor påstanden er forhøjet, senest den 15. august 2002 (**E-I, p. 136ff**) samt vedrører med det mindre beløb eller med et mindre beløb også den subsidiære og mere subsidiære påstand.

Den subsidiære påstand under påstand 3 tager sit erstatningsberegnende udgangspunkt i de markant længere fangstsrejser til de vigtigste fangstpladser for de vigtigste fangstdyr, som bl.a. er konstateret ved syns- og skønsmændenes besvarelse af spørgsmål 24 (**D, p. 338**)

Denne beregning tager også sit udgangspunkt i besvarelsen af spørgsmål nr. 32 (**D, p. 340-341**) vedrørende den gennemsnitlige indtægt pr. person i Qaanaaq Kommunia på kr. 71.600,- samt i besvarelsen af spørgsmål nr. 33, hvoraf det fremgår, at det skønnes for Qaanaaq Kommunias vedkommende, at mere end halvdelen af befolkningen på tidspunktet for afgivelsen af rapporten er afhængig af fangst.

Såfremt der sættes en erstatningsfaktor på $\frac{1}{4}$ (25%) af gennemsnitsindkomsten pr. person, d.v.s. kr. 17.900,- pr. år, og hvis denne sættes i relation til halvdelen af antallet af individuelle appelleranter ved sagens begyndelse, var der tale om en årlig indtægtsnedgang i samfundet på skønsmæssigt kr. 5.638.500,- (**E-I, p. 140**).

Appellanterne bemærker i denne forbindelse,

- (135)at der herved blev taget højde for, at mere end halvdelen af befolkningen var afhængige af fangst,
- (136)at aktive fangere har en højere årsindtægt end gennemsnittet på kr. 71.600,-, og
- (137)at andre medlemmer af husstandene kan have en indtægt, der er lavere end gennemsnittet.

For at kompensere for pristalsudviklingen blev der i processkrift af 26. februar 1999, s. 93, (**E-XIV, p. 531**) redegjort for, hvorfor den årlige indtægtsnedgang passende kunne sættes i relation til halvdelen af den periode, der var medgået siden anlægget af Thule Air Base i 1951, d.v.s. i alt 24 år, hvilket vil give en samlet indtægtsnedgang for appellant 1 på kr. 135.324.000,-.

På denne baggrund blev den nedlagte påstand nr. 3 udmålt som følger:

1.	Skønsmæssig fastsat erstatning for tabt rævefangst i Pituffik-området (1951-1999, 48 år á kr. 18.000,-)	kr.	864.000
2.	Værdi af Thule Kirke opført for private midler	kr.	12.000
3.	Skønsmæssig erstatning som kompenstation for længere afstand til fangstområder (24 år á kr. 5.638.500,-)	kr.	<u>135.324.000</u>
I alt			<u>kr. 136.200.000</u>

For så vidt angår erstatningsposten for den privatfinansierede kirke i Uummannaq bemærkes, at det ikke under skriftvekslingen for landsretten blev bestridt, at appellerne kunne håndhæve deres private ejendomsret til kirkebygningen. Under domsforhandlingen i landsretten fremførte appellindstævnte som nyt anbringende, at kirken ikke tilhørte befolkningen i Thule. Det fremgår imidlertid af udskrift af Østre Landsrets retsbog af 25. marts 1999 (**E-I, p. 52f**), at dette anbringende blev afskåret som nyt, jf. retsplejelovens § 163. Det hedder i retsbogsudskriften:

”Efter votering tilkendegav retten, at retten er af den opfattelse, at anbringendet er nyt.

Advokat Hagel-Sørensen bemærkede hertil, at han fortsat påstår frifindelse under henvisning til, at der ikke er lidt noget økonomisk tab”.

Den 26. februar 1999 meddelte Civilretsdirektoratet, at man alene kunne bevillige fri proces til at forhøje påstanden til kr. 25.000.000,-, hvorfor påstanden kun blev forhøjet til denne størrelse med udtrykkeligt forbehold om rejsning af yderligere krav om erstatning efter nærværende sags afslutning.

Ved skrivelse af 10. januar 2003 (**TE**) meddelte Civilretsdirektoratet bevilling til forhøjelsen af påstand 3 i overensstemmelse med den principale påstand, der er nedlagt i sagen, jf. processkrift VII (**E-I, p. 476**).

Vedrørende påstand nr. 4 gøres det endvidere gældende,

- (138)at der ifølge almindelige retsprincipper tilkommer disse personligt tvangsflyttede appellanter ret til erstatningsgodtgørelse, der bør fastsættes til de påståede beløb under hensyn til sagens grove omstændigheder, herunder det alvorlige indgreb. De almindelige retsprincipper har fundet udtryk i erstatningssvarslovens § 26 og endvidere i internationale konventioner om menneskerettigheder.
-

Vedrørende påstand 3 og 4 og de bevismæssige forhold i forbindelse med erstatningskravets dokumentation, opgørelse og fremsættelse gøres generelt gældende:

- (139)at danske rigsmyndigheder ikke har givet appellanterne den fornødne retshjælp endsige vejledning således, at de kunne rejse deres erstatningskrav, men tværtimod har rigsmyndighederne aktivt modarbejdet fremsættelsen af erstatningskravet,
- (140)at der derfor i givet fald ikke ville have været noget effektivt retsmiddel for appellanterne, hvilket ville indebære en krænkelse af appellanternes ret til en retfærdig rettergang, jf. artikel 6 og artikel 13 i den Europæiske Menneskerettighedskonvention samt konventionens artikel 1,
- (141)at de samlede omstændigheder i det hele er af en sådan art, at de bevismæssige forhold vedrørende erstatningen må vægtes i favør af appellanterne, og herunder gøres det gældende,
- (142)at der må ske lempelse af beviskravene for appellanterne, jf. også Landsrettens præmisser (**D, p. 493, nederst og p. 494, øverst**).

Der henvises i denne forbindelse også til den indstævnte Stats forskellige bestræbelser på under hele forløbet fra erstatningskravet oprindelige fremsættelse og til dets behandling for Undersøgelsesudvalget af 1987, for domstolene, m.v., at tilbageholde oplysning og materiale om erstatningskravets

behandling, jf. **E-XII, p. 162 – 175, specielt p. 174f og TE**. Endvidere henvises til det forhold, at den i **E-XII, p. 174** angivne overførsel til anden sagsakt endnu ikke er fremlagt under nærværende sag, trods begæringen om edition **E-I, p. 267**, øverst.

4. Aftale mellem statsminister Poul Nyrup Rasmussen og landsstyreformand Lars Emil Johansen.

For så vidt angår aftalen af 31. januar 1997 gøres det gældende,

- (143)at denne aftale af 31. januar 1997 mellem den danske stat og Grønlands Hjemmestyre er en rent politisk aftale, og derved uden betydning for Højesterets bedømmelse af appellanternes rettigheder,
- (144)at denne aftale ikke vedrører erstatning i anledning af baseanlægget i 1951 - 1953 og tvangsflytningen i 1953 og de deraf følgende tab for appalanterne, og
- (145)at aftalen ikke er bindende for appalanterne i denne sag, da Hjemmestyret ikke har handlet efter mandat fra appalanterne, og

5. Appalanternes procesvilkår.

Det bemærkes, at appalanterne påberåber sig, at bestemmelsen i Den Europæiske Menneskeretskonventions artikel 6 og almindelige retsgrundsætninger om adgang til en retfærdig rettergang er overtrådt derved, at der foreligger ressourcemæssigt ulige procesvilkår. Appalanternes procesførelse bydes vilkår, der indebærer objektiv underbetaling af deres advokatarbejde og advokatrepræsentation. For længst præsteret arbejde afventer fortsat betaling. Der er reelt set stop for udbetaling af aconto salær siden 1. juni 2002 (bortset fra kr. 10.000,- bevilget den 10. marts 2003) samt mulig udsigt til afsluttende honorering i overensstemmelse med den af Højesteret oplyste ”praksis”. Vedkommende praksis har påviseligt ud fra en lang række sager indenfor de seneste år et sådant indhold, at den for borgeren beskikkede advokat, for et præsumptivt større arbejde, honoreres med betalinger, der ofte alene udgør små brøkdele af det, som det offentliges advokat betales med. Tilstedeværelsen af ressourcer kan i en sådan civil sag have

væsentlig betydning for udfaldet, og det er derfor overordentligt alvorligt for appellanterne, om de nu efter 50 års ventetid skal have deres sag afgjort ved Rigsfællesskabets øverste domsmyndighed på ulige vilkår (**TE**).

Ex tuto henvises ved nærværende påstandsdocument tillige til appellanternes synspunkter som gengivet i den indankede dom og til sagens processkrifter samt de fremlagte bilag.

----- ooo -----

København, den 15. oktober 2003

Christian Harlang

ADVOKATFIRMA
CHRISTIAN HARLANG

Pr. telefax nr.: 33 11 16 65
Statsminister Anders Fogh Rasmussen

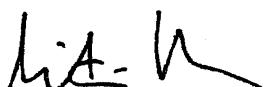
CHRISTIAN HARLANG
ADVOKAT (H)
KIRSTEN MAXEN
ADVOKAT (L)
ALLAN STEEN LYNGE
ADVOKAT

6. maj 2003
J.nr. 500002
cha/tha

Vedr.: Missilskjold – Thule-sagen, der afgøres af Højesteret i november 2003.

Vedlagt fremsendes til orientering kopi af min telefaxskrivelse af gårds dato fremsendt til udenrigsminister Per Stig Møller m. fl.

Med venlig hilsen

Christian Harlang

cAn
ADVOKATFIRMA
CHRISTIAN HARLANG

Pr. telefax nr. 32 54 05 33
Udenrigsminister Per Stig Møller

CHRISTIAN HARLANG
ADVOKAT (E)

KIRSTEN MAXEN
ADVOKAT (L)

ALLAN STEEN LYNGE
ADVOKAT

Pr. telefax nr. 00 299 32 50 02
Landsstyreformand Hans Enoksen
Det Grønlandske Landsstyre

Pr. telefax nr. 00 299 34 50 00 32 58 40
Formanden for det Grønlandske Landstings sikker-
heds- og udenrigspolitiske udvalg Jensine Bertelsen

5. maj 2003
J.nr. 500002
cha/tha

Pr. telefax nr. 33 91 03 77
Formanden for Folketingets Udenrigsudvalg Jann
Sjursen

Pr. telefax nr. 33 91 03 77
Formanden for Folketingets Udenrigspolitiske Nævn
Jens Hald Madsen

Vedr.: Missilskjold - Thulesagen, der afgøres af Højesteret i november 2003.

Ifølge oplysninger der er tilgængelige via pressen afholdes der i morgen tirsdag i Grønland et møde, hvor man fra den danske Stats side og fra det grønlandske Hjemmestyres side agter at færdiggøre en aftale, der under forhandlinger skal tilbydes USA.

Som advokat for befolkningen i Thule-området, der for domstolene har indbragt beskyttelsen af deres rettigheder, retter jeg hermed henvendelse til Dem.

Som det vil være Dem bekendt, har Højesteret berammet domsforhandling i sagen fra den 3. november til den 14. november 2003 og det kan forventes, at der afsiges dom kort tid herefter.

Som det ligeledes vil være Dem bekendt, udgøres mine klienters kollektive og individuelle krav af retten til det territorium, som der skete tvangsflytning fra i 1953, jf. den på dette punkt upåankede del af Østre Landsrets dom af 20. september 1999.

Ved den ovennævnte aftale disponeres der over det selv samme areal, som Højesteret i den verserende sag skal tage stilling til for så vidt angår mine klienters rettigheder.

I den anledning beder jeg Dem venligst bekræfte een af følgende:

- 1) aftalen affattes således, at den ikke bliver juridisk bindende så længe Højesterets dom ikke foreligger og således, at der herefter kan forhandles under hensyn til udfaldet heraf, eller
- 2) aftalen vil indeholde et forbehold for udfaldet af den ved Højesteret verserende sag.

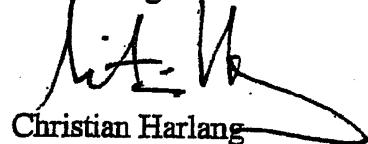
Dersom ingen af de ovennævnte punkter iagttages vil der være tale om, at den danske Stat/det grønlandske Hjemmestyre begår endnu et overgrep overfor befolkningen i Thule-området.

I et demokratisk retssamfund er udøveren af statsmagten forpligtet til at foretage dette således, at borgernes rettigheder ikke krænkes.

På mine klienters vegne skal jeg indtrængende anmode om, at man respekterer mine klienters rettigheder i henhold til grundloven og internationale konventioner, herunder om beskyttelse af oprindelige folk, m.v.

Kopi af nærværende skrivelse tilgår endvidere Statsministeren, idet jeg samtidig hermed meddeler denne, at dersom Staten (her forstået som statsmagten i København/det grønlandske Hjemmestyre) ikke efterkommer ovenstående anmodning, består der for mine klienter ingen anden mulighed end, at fremsende begæring til Højesteret om opsættende virkning af den verserende sag i forhold til aftaleindgåelse m.v. med USA.

Med venlig hilsen

Christian Harlang

MODTAGET

29 JAN. 2003

København, den

27 JAN. 2003

Advokat Christian Harlang
Østergade 1
1100 København K

Ved åbne breve af 23.december 2002 og 22.januar 2003 har De fremført deres synspunkter fra processkrifterne i den retssag, De på vegne af en række borgere i Qaanaaq kommune har anket til Højesteret.

Skriftvekslingen for Højesteret er afsluttet, og jeg mener ikke, at det ville være rigtigt af mig at kommentere de synspunkter, som De anfører vedrørende retssagens hovedspørgsmål, ligesom jeg ikke vil knytte bemærkninger til Deres gengivelse af, hvad Østre Landsret har fastslået i den dom af 20. august 1999, som De har anket.

I Deres åbne brev henviser De til mulige aftaler vedrørende "opgradering" og lignende af Thule-basen, og De gør gældende, at regeringen vil overtræde grundloven, hvis der indgås aftaler, der berører det område, som er genstand for ankesagen. De anfører endelig, at hjemmestyret i Nuuk ikke nødvendigvis varetager interesserne for befolkningen i Qaanaaq.

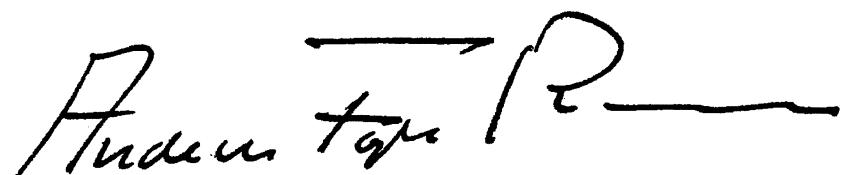
I den anledning skal jeg henlede Deres opmærksomhed på, at Østre Landsret ved sin nævnte dom frifandt Statsministeriet for Deres klienters krav om, at ministeriet skulle anerkende at sagsøgerne "har ret til at bebo og i øvrigt anvende bopladsen Uummannaq/Dundas i Thuledistrikt", og at "sagsøgerne har ret til at færdes, opholde sig og drive jagt og fangst i hele Thule-distrikt".

Jeg er ikke bekendt med, hvilken grundlovsbestemmelse der herefter forhindrer regeringen i under udøvelse af sin udenrigspolitiske handleevne at indgå aftaler med en traktatpart i samarbejde med de myndigheder i Grønland, der efter den grønlandske hjemmestyrellov § 1 skal varetage de grønlandske anliggender.

Jeg har da også noteret, at De ikke har præciseret, hvilken grundlovsbestemmelse der kan være tale om, og at De navnlig ikke har redegjort for, hvorledes Deres standpunkt hænger sammen med grundlovens § 63.

For god ordens skyld bemærker jeg, at det følger af grundlovens § 63, at selve det forhold, at der er anlagt retssag, ikke medfører, at myndighedsbeslutninger, der anfægtes under retssagen, er suspenderet, så længe retssagen verserer.

Med venlig hilsen

A handwritten signature in black ink, appearing to read "Peder Tønnesen". The signature is fluid and cursive, with a long horizontal line extending from the end of the "n" in "Tønnesen".

A
ADVOKATFIRMA
CHRISTIAN HARLANG

Statsminister Anders Fogh Rasmussen
Statsministeriet
Christiansborg
Prins Jørgens Gård 11
1218 København K

CHRISTIAN HARLANG
ADVOKAT (H)
KIRSTEN MAKEN
ADVOKAT (L)
ALLAN STEEN LYNGE
ADVOKAT

22. januar 2003
J.nr. 500002
cha/skl

ÅBENT BREV

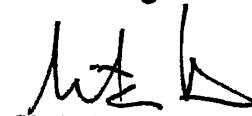
Idet jeg vedlægger kopi af mit brev til Dem af 23. december 2002 skal jeg herved gøre opmærksom på, at jeg endnu ikke har modtaget svar.

Mine klienter i Qaanaaq er aldeles uforstående overfor, hvorledes De som Regeringens chef kan ignorere befolkningens henvendelse.

Der er ganske vist tale om en lille, svag gruppe af polareskimoer, men det er Regeringens opgave at beskytte også denne befolkning såvel mod, hvad der er foretaget af tidligere regeringer og deres embedsværk, som mod hvad den grønlandske majoritet med udgangspunkt i Nuuk ca. 1300 km sydligere måtte finde fordelagtigt.

Modtager jeg ikke svar fra Dem inden 8 dage, vil jeg rette henvendelse til Folketingets Ombudsmand, m.v.

Med venlig hilsen

Christian Harlang

CATH
ADVOKATFIRMA
CHRISTIAN HARLANG

Statsminister Anders Fogh Rasmussen
Statsministeriet
Christiansborg
Prins Jørgens Gård 11
1218 København K

CHRISTIAN HARLANG
ADVOKAT (H)
KIRSTEN MAXEN
ADVOKAT (L)
ALLAN STEEN LYNGE
ADVOKAT

23. december 2002
J.nr. 500002
cha/skl

Å B E N T B R E V

Som den af Højesteret beskikkede advokat for de ca. 500 individuelle danske statsborgere, hovedsageligt bosat i Qaanaaq, og denne thulebefolkning's (Inughuit) forening Hingitaq 53, der under sagen er mandatar for Thule-stammens kollektive interesser, tillader jeg mig herved at rette henvendelse til Dem.

Som bekendt fastslog Østre Landsret i sin dom af 20. august 1999 bl.a., at befolkningen af den danske Stat i 1953 blev tvangsflyttet.

Under procesførelsen for Højesteret har Staten afgivet erklæring om, at man ikke vil anfægte denne del af Landsrettens dom, hvorfor det for Højesteret skal lægges til grund, at befolkningen i 1953 blev tvangsflyttet.

Som det formentlig er Dem bekendt vedrører sagen for Højesteret herefter dels den erstatningsmæssige udmåling af befolkningens individuelle og kollektive erstatningskrav som følge af tvangsflytningen, det vil sige det over for dem af Staten i 1953 påførte overgreb og erstatning som følge af ca. 50 års fravær af deres jagt- og fangstområde (eneste dominerende erhverv) og dels – og navnlig – deres ret til også at vende tilbage til deres århundrede gamle jagt- og fangstterritorium.

Landsretten fastslog, at befolkningen i Thuleområdet er at betragte som et oprindeligt folk i medfør af FN's konvention om oprindelige folks rettigheder.

Thulebefolkningens position som en minoritet indenfor den grønlandske minoritet er seneste bekræftet under afhøringen af det sagkyndige vidne, professor Robert Petersen for Højesteret den 23. oktober i år.

Som det formentlig vil være Dem bekendt, er lokaliteten i Qaanaaq i yderområde, hvor der i rentabel afstand ikke findes tilstrækkelige dyr til at en befolkning på ca. 600 personer kan opretholde jagt og fangst som det bæredygtige erhvervsgrundlag.

En reetablering af det bæredygtige erhvervsgrundlag forudsætter, at befolkningen kan vende tilbage til det område, hvor de kom fra, hvor dyrene findes og hvilket område, er det eneste område i Nordgrønland, hvor der er tilstrækkeligt dyr til, at disse Grønlands eneste tilbageværende polareskimoer kan overleve.

Derfor er tilbagevendelsen afgørende for, om de kan overleve som et oprindeligt folk eller om de fortsat skal henvises til hovedsageligt at leve af blottilskud.

Som det formentlig vil være Statsministeren bekendt, påberåber befolkningen sig under sagen for Højesteret til støtte for sine rettigheder bl.a. Grundloven, der også gælder for Grønland, og et antal relevante internationale konventioner om beskyttelse af oprindelige folk, mindretal og minoriteter, m.v. Endvidere påberåbes bl.a. FN-Pagten.

Uanset hvilket retsgrundlag der påberåbes, er det evident, at den danske Stat er forpligtet til at beskytte denne minoritet.

Der har igennem nogen tid været tale om indgåelse af aftaler vedrørende "opgradering" og lign. af Thulebasen, uanset at denne er placeret på det territorium, som mine kunder ønsker tilbage under hensyn til deres vitale krav om overlevelse som det lokale oprindelige folk.

De dyr, der er deres eksistensgrundlag, kan ikke flyttes, idet de beror på geografiske forhold, herunder beliggenheden og det omliggende vand, hvortil strømmer den nordligste flig af golfstrømmen, m.v.

Jeg har over for Udenrigsministeren gentagne gange, jf. senest ved min skrivelse af 20. november d.å., der vedlægges i kopi, påpeget, at det ville være klart uretmæssigt, dersom Staten forhandler og træffe aftale om forhold, som skal pådømmes af Højesteret, der har berammet domsforhandling i sagen til tidsrummet 3. – 14. november 2003.

Henvendelsen har været resultatløs.

Jeg skal ved nærværende gøre opmærksom på, at Regeringen efter min opfattelse i faretruende grad er i færd med at realisere en alvorlig overtrædelse af Grundloven ved en art forfatningsmæssig selvægt over for det, som Højesteret skal afgøre.

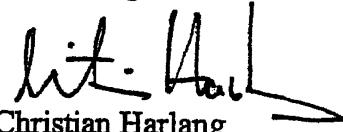
Det er i den forbindelse ingen undskyldning, dersom man vil forsøge at henvise til den "grønlandske" deltagelse i forhandlingerne.

Hjemmestyret i Nuuk, der befinder sig omkring 1.000 km fra mine klienters område, varetager ikke nødvendigvis også interesserne for denne population, der udgør omkring 1% af den samlede grønlandske befolkning.

Minoritetsbeskyttelsen af denne særlige grønlandske minoritet er først og fremmest den danske Stats' ansvar og dermed i særlig grad et ansvar for Regeringen og dennes chef, Dem.

Jeg udbeder mig omgående svar på, hvorledes mine klienters minoritetsmæssige beskyttelse vil blive varetaget, og hvorfor Regeringen er af den opfattelse, at der forhandlings- og aftalemæssigt kan disponeres, uanset at spørgsmålet om rettighederne over territoriet om ca. 11 måneder står til afgørelse hos Højesteret.

Med venlig hilsen

Christian Harlang

ADVOKATFIRMA
CHRISTIAN HARLANG

TELEFAX - 33 32 85 36

Folketingets Retsudvalg
Christiansborg
1240 København K

CHRISTIAN HARLANG
ADVOKAT (H)
KIRSTEN MAXEN
ADVOKAT (L)
ALLAN STEEN LYNGE
ADVOKAT

11. november 2002

J.nr. 500002

cha/skl

Vedr.: Missilskjold - Thulesagen.

Vedlagt fremsendes til orientering kopi af min skrivelse af d.d. til Det Udenrigspolitiske Nævn og Udenrigsminister Per Stig Møller.

Med venlig hilsen

f. Susanne Højgaard, sek.
Christian Harlang

ADVOKATFIRMA
CHRISTIAN HARLANG

TELEFAX – 33 32 85 36
Det Udenrigspolitiske Nævn
Folketinget
Christiansborg
1240 København K

CHRISTIAN HARLANG
ADVOKAT (H)
KIRSTEN MAXEN
ADVOKAT (L)
ALLAN STEEN LYNGE
ADVOKAT

KOPI

11. november 2002

J.nr. 500002

cha/skl

Vedr.: Missilskjoldsagen – verserende sag ved Højesteret om territoriale rettigheder til samme område i Nordgrønland.

Højesteret har beskikket mig som advokat for Thule-befolkningen, hvis sag verserer for Højesteret.

Ved sin dom af 20. august 1999 fastslog Østre Landsret, at der er tale om et oprindeligt folk, og at dette blev tvangsflyttet i 1953.

Statens næsten 50-årige historie, som Kammeradvokaten også overfor Landsretten havde præsenteret på, om at befolkningen var flyttet frivilligt, blev fuldstændigt underkendt. Som bekendt fremgår det af præmisserne for Landsrettens dom, at Landsretten fandt, at der var tale om et groft overgreb mod denne oprindelige nordgrønlandske befolkning af polareskimoer.

Under ankesagens gang, der drejer sig om dels deres ret til at vende tilbage til territoriet og dels deres krav om erstatning for fraværet af erhvervsområdet igennem ca. 50 år, har Kammeradvokaten meddelt, at man ikke vil bestride, at der var tale om en tvangsflytning.

Højesteret skal således lægge til grund, at befolkningen var tvangsflyttet.

Udover spørgsmålet om forhøjelsen af erstatningssummerne (kollektiv erstatning på kr. 0,5 mio. og individuelle erstatningssummer for de tvangsflyttede på gennemsnitligt kr. 17.000,-) skal Højesteret også tage stilling til befolkningens territoriale rettigheder, the right to return, i medfør af bl.a. FN's konvention om oprindelige folks rettigheder og beskyttelse ifølge den danske grundlov, idet der – endnu ikke – er vedtaget nogen ekspropriationslov for så vidt angår befolkningens jagt- og fangstareal.

Skal befolkningen overleve som oprindeligt folk med et bæredygtigt erhvervsgrundlag skal den nødvendigvis flytte tilbage – man kan ikke flytte fangstdyrene – og det er derfor et centralet punkt, at befolkningen får sit areal tilbage, med mindre Folketinget vedtager en ekspropriationslov.

På mine klienters vegne skal jeg herved gøre Det Udenrigspolitiske Nævn opmærksom på, at det er klart grundlovsstridigt, dersom Den Danske Stat involverer sig i en indgåelse af folkeretligt bindende aftaler om den fremtidige anvendelse af territoriet i den foreliggende situation.

Der afholdes den 19. ds. et retsmøde i Højesteret, hvor det forventes, at sagen berammes til domsforhandling.

Det må forventes, at Højesteret fastslår – med Grundlovens og/eller internationale menneskerettighedskilder som grundlag – at den oprindelige befolkning i Nordgrønland, Inughuit (Thulebefolkningen) har retten til territoriet.

Efter en sådan dom vil Folketinget evt. kunne overveje ekspropriation af arealet – hvilket mine klienter vil modsætte sig – men dette skal i så fald finde sted i overensstemmelse med Grundlovens bestemmelser herom og ved særlig lovgivning.

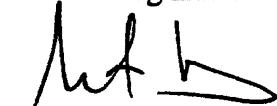
Den fremgangsmåde, som regeringen nu synes at følge går ud på det modsatte og et sådant grundlovsbrud må ikke indtræde.

Jeg vedlægger kopi af min skrivelse af d.d. til Udenrigsministeren.

CAF

Kopi af dette brev er d.d. tillige tilsendt Folketingets Retsudvalg.

Med venlig hilsen

Christian Harlang

ADVOKATFIRMA
CHRISTIAN HARLANG

TELEFAX - 32 54 05 23
Udenrigsminister Per Stig Møller
Udenrigsministeriet
Asiatisk Plads 2
1448 København K

CHRISTIAN HARLANG
ADVOKAT (H)
KIRSTEN MAXEN
ADVOKAT (L)
ALLAN STEEN LYNGE
ADVOKAT

KOPI

11. november 2002
J.nr. 500002
cha/skl

Kære Udenrigsminister Per Stig Møller

Vedr.: Missilskjold – Thulesagen.

Højesteret har beskikket mig som advokat for Thule-befolkningen, hvis sag verserer for Højesteret. I denne egenskab fremsender jeg nærværende klage.

Under højesteretssagens hidtidige gang har jeg gentagne gange gjort Dem og Deres forgænger opmærksom på, at der ikke aftalemæssigt kan disponeres over arealet, idet Højesteret i den verserende sag skal tage stilling til mine klienters rettigheder dertil.

Jeg har tilskrevet Udenrigsministeren senest den 23. maj d.å. og har ej heller på denne henvendelse modtaget noget egentligt svar.

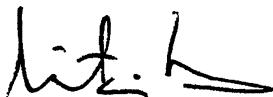
Der kan hverken under NATO-topmødet i Prag den 21. og 22. ds. eller på noget andet tidspunkt træffes bestemmelser, der foregriber Højesterets dom.

Jeg beder Dem venligst skriftligt overfor mig at anerkende dette.

cAn

Jeg vedlægger kopi af min skrivelse af d.d. til Det Udenrigspolitiske Nævn, hvoraf kopi tillige er tilgået Folketingets Retsudvalg.

Med venlig hilsen

Christian Harlang